

STUPAVSKÉ NOVINY

помосиá рука stupavcy

Od soboty 26. februára 2022 od 12.00 hod. je v Slovenskej republike v súvislosti s hromadným prílevom cudzincov utekajúcich na územie SR pred vojnou na Ukrajine vyhlásená mimoriadna situácia. Cieľom je utvoriť podmienky na prijatie nevyhnutných opatrení na zamedzenie či zmiernenie následkov tejto mimoriadnej udalosti.

Po epidémii, ktorá mnohých položila na kolena, sledujeme vojnu v priamom prenose. Toto nie je film, toto je realita. Koľko je možné naložiť si na chrbát? Nevieť. Isté však je, že tí, ktorým sa podarilo utiecť pred bombardovaním, si často zbalili celý svoj život do jednej igelitovej tašky. Hľadajú útočisko u susedov. Hovoríme im – odídenici.

„Tvárou v tvár barbarskému zabíjaniu detí, nevinných ľudí a bezbranných civilistov neexistujú žiadne strategické dôvody, ktoré by obstáli: jediné, čo treba urobiť, je ukončiť neprijateľnú ozbrojenú agresiu, skôr než premení mestá na cintoríny,“ povedal pápež František pri modlitbe Anjel Pána a vyzval k prijatiu utečencov.

Kontakty a informácie

Mesto Stupava reaguje. Na svojej webovej stránke zriadilo priečinok s názvom **Pomocná ruka Stupavy**. Nájdete v ňom kontakty a informácie o pripravovaných aktivitách a formách pomoci. V prípade záujmu pomôcť občanom Ukrajiny utekajúcim pred vojnou sa môžete stať dobrovoľníkom. Stačí prísť na mestský úrad za pani Tomekovou alebo poslať e-mail na pomocnarukastupavy@stupava.sk.

Ako môžete pomôcť? Uvedte oblasť, zameranie, v ktorej dobrovoľnícku činnosť ponúkate (tlmočenie, sprevádzanie, pomoc pri organizácii zbierok, výdaj základných potrieb, podpora pri voľnočasových aktivitách, logistika a pod.). Všetky vaše údaje budú spracované len na účely dobrovoľníckej činnosti v rámci mesta Stupavy v súlade s § 34 a nasl.

zákona č. 18/2018 Z. z. o ochrane osobných údajov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v platnom znení.

Prvá pomoc

Na prosbu ukrajinských teológov Medzinárodného teologického inštitútu v rakúskom Trumau zareagovali obyvatelia Stupavy a Marianky prakticky okamžite. V spolupráci s Bazilikou v Marianke a obcou Marianka tak bolo mesto Stupava schopné vypraviť jeden plný kamión potrieb na spánok, drogérie, prikrývkov, liekov či trvanlivých potravín pre našich susedov priamo na Ukrajinu. Všetky tieto veci našli svoje využitie v konfliktoch zmiataných mestách, kde ich obyvatelia nutne potrebujú.

Niektorí z nás naozaj dlho nerozmýšľali

„Keď sme sa ráno 24. 2. zobudili a videli sme v televízii, čo sa deje, okamžite sme reagovali. Dobrodli sme sa spoločne aj so ženou, že niekoho k nám prichýlime,“ povedal v krátkom rozhovore prevádzkar Plecháča Branislav Zboja. Pomohli mu sociálne siete, jeho ponuka mala okamžite 28 000 pozretí. „Ponúkali sme ubytovanie rodinám, ktoré majú záujem o dlhodobý pobyt. Keď som to realizoval, nenapadlo mi, že to znamená omnoho viac. Stal som sa mentorom, tuteurom a skoro pestúňkou... Prišli k nám štyri rodiny, teda vlastne len ženy s deťmi, lebo otec môže odísť len v prípade, ak rodina má viac ako dve deti. Takže muži zostali bojovať. Prišli do neznámej krajiny, kde nikoho nepoznajú. Naša prvá cesta viedla na cudzineckú políciu. Napriek tomu, že tam pracujú sedem dní v týždni, ten nápor bol obrovský. Čakali sme šesť hodín. U nás sú rodiny z Vinogradova a Myronivky. Deti pôjdu do základnej školy, ktorá ich vedela zaradiť do anglických tried. Čaká nás lekárska prebliadka a možno začne zdanie normálneho životného kolobehu...“

Štatút odídenca

Hneď ako dostanú Ukrajinci štatút odídenca, majú nárok na pomoc v hmotnej núdzi. Okrem neho môžu dostať ochranný príspevok. Ten je určený na zabezpečenie osobných výdavkov člena domácnosti, ktorý nemá možnosť zabezpečiť si príjem alebo zvýšiť si príjem vlastnou prácou.

Aká je výška ochranného príspevku za každého člena domácnosti? Je to 70,40 eura mesačne, pokiaľ ide o člena domácnosti, ktorý

Zrejme každý bude súhlasiť s konštatovaním, že žijeme neľahké časy. Pandémia, vojna v susednom štáte, zdražovanie... Je zrejme, že optimistov ubúda. Keď nás pred dvoma rokmi ochromila korona, zomkli sme sa a pomáhali si navzájom. Keď sme videli prvé zábery vojnového konfliktu, okamžite sme začali organizovať zbierky, aby sme pomohli trpiacim rodinám za našou východnou hranicou. Nevieť, koľko Ukrajincov je aktuálne ubytovaných v Stupave, ale je zrejme, že ich budeme v uliciach mesta stretávať. Chvflu potrvá, než zmažeme jazykovú bariéru, ale veríme, že s našou pomocou dokážu toto neľahké životné utrpenie zvládnuť. Je to aj hlavná téma marcových Stupavských novín. Nájdete v nich takisto správy z kultúry a príjemné čítanie o prírode, dravcoch a včelách. Prelistujte si ich, a keď vám bude niečo chýbať, napíšte nám: noviny@stupava.sk.

Vaša redakcia

dosiahol vek potrebný na nárok na starobný dôchodok, je invalidný z dôvodu poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 70 %, je osamelý rodič, ktorý sa osobne, celodenne a riadne stará o dieťa do 31 týždňov veku dieťaťa, osobne sa každodenne a riadne stará o fyzickú osobu s ťažkým zdravotným postihnutím alebo sa zúčastňuje na resocializačných programoch v resocializačnom stredisku. Príspevok 38,70 eura mesačne dostane člen domácnosti, ktorý má nepriaznivý zdravotný stav. Ide o chorobu, úraz alebo karanténne opatrenie, pre ktoré je osoba uznaná ošetrovateľom za dočasne práceneschopnú na viac ako 30 po sebe nasledujúcich dní. Tehotná žena od začiatku 8. týždňa pred očakávaným dňom pôrodu dostane 15,10 eura mesačne, ak ide o člena domácnosti, ktorým je tehotná žena od začiatku 4. mesiaca tehotenstva, ktorá sa zúčastňuje pravidelne raz za mesiac na preventívnych prehliadkach u lekára, a rodič dieťaťa, ktorý sa osobne, celodenne a riadne stará o dieťa do jedného roku veku dieťaťa.

Jazyková bariéra

Dohovoriť sa a komunikovať je základ, aby mohli vzťahy fungovať. Pomoc preto ponúkajú aj dievčatá zo Stupavskej jazykov-

(Pokračovanie na str. 2)

05

SAMOSPRÁVA
Uzavretie skládky

10

VEREJNÉ PRIESTRANSTVO
Včely v meste

12

PORADENSTVO
Pestujete vinič?

23

RECEPT
Medový koláčik

(Pokračovanie zo str. 1)

ky, v ktorej sa koncom marca začnú kurzy slovenčiny pre ukrajinských odídených. „Naši lektori prejavili záujem a ponúkli svoj voľný čas, preto dokážeme otvoriť viac kurzov. Takto sa u nás môže vystriedať až 100 Ukrajincov. Pre dospelých otvárame kurzy slovenčiny cez týždeň a deti k nám budú chodiť na angličtinu cez víkendy. Kurzy prebiehajú naživo, keďže nám ide aj o to, aby sa študenti navzájom lepšie spoznali a nadviazali nové lokálne kontakty.“ Pre viac informácií kontaktujte ahoj@stupavskajazykovka.sk.

Шановні бажаючі відвідати курс словацької мови! Наш курс проходимо з 28 березня 2022 року по 13 травня 2022 року. Для вас він безкоштовний. Будь ласка, напишіть нам на ahoj@stupavskajazykovka.sk

Stupava zriadila humanitárny sklad

Od 10. marca funguje v meste sklad, v ktorom nájdú občania Ukrajiny šatstvo, obuv, školské potreby, hygienické prostriedky a potraviny. Sem môže každý občan Stupavy počas prevádzkových hodín, resp. po dohode s mestským úradom aj mimo nich, priniesť potreb-

né veci. Akékoľvek otázky, ktoré súvisia s príjmom a výdajom, môžete poslať na e-mail: pomocnarukastupavy@stupava.sk. Humanitárny sklad nájdete v budove Mestského a kultúrneho informačného centra (MKIC) – vchod z Kúpeľnej ulice. Informujte, prosíme, ubytované osoby z Ukrajiny o tejto možnosti. Ďakujeme za veľkú pomoc všetkým darcom a našim dobrovoľníkom (vrátane členiek Klubu seniorov POHODA), ktorí aktívne pomáhajú pri fungovaní skladu. Pokiaľ máte voľné kapacity na ubytovanie, môžete sa prihlásiť do databázy ubytovateľov mesta Stupava. Vaše údaje na požiadanie konkrétneho odídenca sprostredkujeme. Všetky vaše údaje budú spracované len na účely dobrovoľníckej činnosti v rámci mesta Stupavy v súlade s § 34 a nasl. zákona č. 18/2018 Z. z. o ochrane osobných údajov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v platnom znení.

Hrivny a realita

Po úteku z Ukrajiny môžu mať jej občania problém dostať sa k finančným prostriedkom. Niektoré banky už zareagovali a poskytujú napríklad bezplatné zriadenie a vedenie účtu pre Ukrajincov či bankomatový výber z účtu ukrajinskej banky bez poplatku. Ukrajinské hrivny aktuálne komerč-

né banky nezamieňajú, pri výmene v zmenárňach je odporúčané overiť si výmenný kurz či poplatky spojené s výmenou. Poskytovatelia pomoci môžu rovnako bez poplatkov využiť vedenie transparentného účtu zriadeného s cieľom podpory ľudí na Ukrajine a bezplatný prevod peňazí na Ukrajinu. Viac informácií nájdete napríklad na stránke www.spolupreukrajinu.sk.

Ďalšie kroky pomoci

Mesto Stupava bude organizovať pomoc v spolupráci so Združením miest a obcí Slovenska a veľvyslanectvom Ukrajiny. Vykoná preto prehľad priestorových kapacít pre potreby umiestnenia utečencov, preverí možnosti organizácie zbierok materiálnej pomoci a v prípade potreby bude spolupracovať na zvoze materiálu z kontaktných miest do logistického strediska. Okrem materiálnej a finančnej pomoci však máme v rukách aj ďalšie nástroje, ktoré môžu prispieť k pokoju. Najbližšie obdobie bude ťažké pre každého, budme trpezliví a dobrí k svojmu okoliu. Ak poznáte nejakých Ukrajincov a Ukrajinky, napíšte im alebo zavolajte, vyjadrite im podporu a spýtajte sa, či im môžete nejakou pomôcť. Potrebujú vedieť, že nie sú sami. Majme na pamäti, že s krokmi ruského vedenia

nesúhlasia ani mnohí obyvatelia Ruska. Nešírme nenávisť. Objavuje sa totiž množstvo falošných správ a dezinformácií, vrátane dramatických falošných videí a fotografií. Nešírme nič, čo nie je z overeného zdroja.

ZMOS

Združenie miest a obcí Slovenska v súvislosti s bezproblémovým a legislatívne komfortným rozhodovaním mestských a obecných zastupiteľstiev vypracovalo vzor dvoch uznesení. Jedno sa týka poskytnutia finančnej pomoci z verejného rozpočtu samosprávy a druhé je vo vzťahu k dočasnému odpusteniu dane z ubytovania pre pomoc migrantom.

ZMOS zriadilo **Transparentný účet**. Je to vlastne verejne prístupná a otvorená peňaženka, z ktorej bude zrejme, kto finančne prispel na pomoc samosprávam v zvládaní humanitárnej pomoci. O jej prerozdelení budú na základe konzultácií rozhodovať predsedovia dotknutých regionálnych združení miest a obcí, ktorí detailne poznajú situáciu v regiónoch. Číslo transparentného účtu s názvom **ZMOS_POMOC_UKRAJINE je SK25 0900 0000 0051 8801 0894**.

Vašu pomoc si veľmi vážime.

švo, logo: Martin Muráni

Nájde rezervy v rozpočte?

Začiatkom marca prišiel na operatívnu pracovnú návštevu Stupavy minister školstva, vedy, výskumu a športu SR Branislav Gröhling. Spoločne s riaditeľkou základnej školy Zuzanou Šimkovou a primátorom Petrom Novisedlákom sa stretli pred našou základnou školou. Hlavnou témou stretnutia bola nadstavba školy a možnosti pomoci zo strany ministerstva. V priestoroch nového poschodia, ktoré je pred dokončením, pri-

budne 10 kmeňových tried a 9 odborných učební (učebňa biológie, chémie, techniky, fyziky, 3x jazyková učebňa, 2x učebňa informatiky). Bude tam nová zborovňa pre učiteľov, 6 kabinetov, sklad, miestnosť pre upratovačky a sociálne zariadenia pre žiakov a zamestnancov školy. Potrebujeme pomôcť s vybavením tried aj učební. Je to nemalá položka, veríme, že z prostriedkov rezervy sa to ministerstvu podarí pokryť.

rr, foto: švo

Návšteva Miriam Lexmann

Dňa 23. februára prišla na priateľsko-pracovnú návštevu do Stupavy slovenská europoslankyňa Miriam Lexmann.

S predstaviteľmi samosprávy prebrala aktuálny stav možnosti čerpania finančných prostriedkov určených pre rozvoj regiónu. V diskusii spoločne s primátorom

mesta Petrom Novisedlákom, prednostkou Zuzanou Baligovou a poslancom Martinom Smejkom zhodnotili, že napriek snahám eliminovať rozsiahlu byrokraciu je systém využívania zdrojov naďalej komplikovaný. Miriam Lexmann uznala, že zvýšenými kontrolami a náročne postavenými formulármi a postupmi vlada regiónom sťažuje prístup k finančným príspevkom určeným na ich rozvoj. Namiesto toho, aby sa eliminovala byrokracia a zjednodušil sa systém využívania zdrojov, majú, naopak, samosprávy neľahkú situáciu. Po rozhovore navštívila nové EKO-CENTRUM, ktoré je realizované za podpory zdrojov EÚ a je tesne pred slávnostným otvorením. Návšteva pokračovala v dome kultúry diskusiou s obyvateľmi mesta.

rr, foto: Peter Kubička

Aktivita protifašistických bojovníkov

Výbor ZO Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov Stupava začal svoju činnosť v tomto roku v súvislosti s pandemickými opatreniami prijatými vládou SR. Napriek týmto omikronickým opatreniam sa výbor ZO stretol, aby v rámci možností zameral svoju činnosť na najbližšie obdobie.

Pokiaľ budú priaznivé podmienky a pandémie na ústupe, chceme sa zapojiť do akcií usporadúvaných Oblastným výborom SZPB, do celospo-

ločenských akcií v rámci Stupavy za účasti vedenia mesta a ostatných spoločenských organizácií. Najbližšie sa mienime stretnúť začiatkom apríla pri príležitosti

výročia oslobodenia. V letných mesiacoch plánujeme zájazd po pamätníkoch osloboditeľov 2. svetovej vojny a položiť veniec našim osloboditeľom. Ku koncu roka tiež členskú schôdzu s hodnotením celoročnej činnosti organizácie.

Chcem sa poďakovať všetkým členom za prejavenu aktivitu v uplynulom roku za sťažených pandemických opatrení. Prajem vám v tomto roku pevné zdravie a spokojnosť v osobnom a rodinnom živote.

Stanovisko výboru SZPB Stupava k aktuálnej situácii na Ukrajine

Výbor ZO SZPB v Stupave odsudzuje akúkoľvek formu vojny, pri ktorej zomiera nevinné civilné obyvateľstvo. Každá jedna vojna je odsúdeniahodná bez ohľadu na to, či sa bojuje na Ukrajine, v Juhoslávii alebo Líbyi, nakoľko každá jedna matka rovnako plače a smúti za svojím dieťaťom. Niektorí naši členovia na vlastnej koži zažili hrôzy 2. svetovej vojny, a preto prosíme vedenie EÚ, Ukrajiny a Ruska o riešenie tejto zložitej situácie diplomatickou cestou a zastavenie krviprelievania.

Stanislav Gajdošík, tajomník ZO SZPB

Prvé zasadnutie mestského zastupiteľstva v roku 2022

Uskutočnilo sa 3. februára a podľa navrhovaného programu malo prerokovať 25 bodov, z toho 17 majetkových. Na zasadnutí sa zúčastnilo 12 poslancov, štyria sa ospravedlnili. Zastupiteľstvo schválilo program rokovania bez doplňujúcich alebo pozmeňujúcich návrhov.

Primátor mesta vo svojej informácii o dianí v meste informoval o viacerých významných témach. Prvou bola príprava rekonštrukcie a modernizácie verejného osvetlenia v meste. Odborný poradca pre prípravu súťažných podmienok a podkladov bol obstaraný koncom roka 2021. V súčasnosti pripravuje podklady na vyhlásenie verejného obstarania rekonštrukcie verejného osvetlenia. Po ukončení a odsúhlasení podkladov a podmienok pre verejné obstaranie bude vyhlásená súťaž (verejné obstaranie), ktorej proces bude podľa odhadov trvať 6 až 8 mesiacov.

Druhou témou bola finalizácia Ekocentra, ktoré je stavebne dokončené a kolaudácia by sa mala začať vo februári 2022. Po skolaudovaní objektu (Krupičkov dom) bude prevádzka Ekoncentra slávnostne otvorená. Preklenovací úver, ktorý si mesto na dokončenie tohto projektu vzalo, bol splatený už v januári 2022.

Trvalo významnou témou pre mesto je nadstavba základnej školy. Práce na nej pokračujú odstraňovaním vrstiev strešnej krytiny. Tam, kde to situácia dovoľuje, práce budú pokračovať výstavbou priečok. Začínajú sa budovať výťahová šachta a schodisko. Práce sú brzdené oneskorenými dodávkami vybraných materiálov, ale aj tak je stále reálny termín ukončenia máj/jún 2022. Doterajšie práce navyše v dôsledku nepredvídaných okolností sú v hodnote 170-tis. eur a predpokladajú sa ešte ďalšie výdavky takejto povahy v hodnote cca 170-tis. eur.

Ďalším rozpracovaným projektom, ktorý je financovaný v celom rozsahu z rozpočtu mesta, je rekonštrukcia obecného domu v Máste. Rekonštrukcia sa má ukončiť tento rok v septembri.

Materské školy

Primátor informoval aj o stave prípravy výstavby MŠ na Zvončekovej ulici, kde je síce výstavba pripravená a zhotoviteľ stavby určený, ale očakáva sa nová výzva, ktorá pre mesto predstavuje výrazne výhodnejšie financovanie. Mesto čaká na vyhlásenie tejto avizovanej výzvy a po porovnaní finančného zaťaženia mesta sa rozhodne, ako ďalej s týmto projektom.

Druhým zámerom mesta pri zvyšovaní kapacít materských škôl je rozšírenie MŠ na Ružovej ulici o dve triedy. V tomto projekte sa finalizuje projektová príprava a následne mesto vstúpi do povolovacích konaní. V súčasnosti je reálny predpoklad, že finančné parametre tohto projektu budú

výhodnejšie ako v prípade výstavby MŠ na Zvončekovej ulici.

Problematika vodovodov

Z ďalších aktivít primátor spomenul prípravu rekonštrukcie vodovodov na Hlavnej, Bezručovej, Zdravotníckej, Budovateľskej a Kúpeľnej ulici, ktoré sa majú vykonať v spolupráci s Bratislavskou vodárenskou spoločnosťou.

Kontrola uznesení

Hlavná kontrolórka mesta Stupavy informovala o kontrole plnenia uznesení. Podľa jej zistení je splnených 30 uznesení a ďalších je plnených priebežne. V jednom prípade navrhuje zmenu termínu plnenia uznesenia na máj 2022 (súborné stanovisko k návrhu územného plánu mesta Stupava – koncept

riešenia). Diskusia k tomuto bodu sa zamerala predovšetkým na potrebu konkrétnejšieho určovania termínov plnenia uznesení. Zastupiteľstvo vzalo predloženú informáciu na vedomie a skonštatovalo splnenie 30 uznesení a priebežné plnenie 26 uznesení, okrem toho schválilo navrhnutú zmenu termínu uznesenia týkajúceho sa prípravy územného plánu.

Rozdelenie dotácií

V ďalšom bode rokovania mestské zastupiteľstvo prerokovalo návrh na poskytnutie dotácií z rozpočtu mesta na rok 2022. O poskytnutie dotácie požiadalo 30 žiadateľov a traja žiadatelia doručili svoje žiadosti po stanovenej lehote. Návrh na poskytnutie dotácií prerokovali poslanci na pracovnom stretnutí a tento návrh dostal potrebnú podporu aj

na rokovaní MsZ. Najvyššie dotácie dostali HC Tatran Stupava (9 000 eur), Dobrovoľný hasičský zbor Stupava (5 000 eur) a FKM Stupava (3 000 eur).

Celkovo zastupiteľstvo schválilo poskytnutie dotácie 29 žiadateľom v celkovej hodnote 35 000 eur. Spomedzi sedemnástich majetkových návrhov zastupiteľstvo prerokovalo 5 zámerov nájmov nehnuteľností, z toho 3 zábery nájmu formou obchodnej verejnej súťaže a 1 záber predaja.

Ďalej prerokovalo 5 nájmov pozemkov, 6 návrhov na zriadenie vecného bremena a dva predaje nehnuteľností. Z navrhovaných uznesení bolo schválených 14, ostatné nezískali dostatočnú podporu.

Hlavná kontrolórka mesta Stupavy vo svojej správe o kontrolnej činnosti zhrnula výsledky svojej práce za rok 2021. Okrem zákonom stanovených povinností a úloh, ktoré vykonáva na základe iných uznesení zastupiteľstva, v r. 2021 vykonala hlavná kontrolórka 11 kontrol, z ktorých v piatich prípadoch neboli zistené nedostatky. V diskusií jeden poslanec rozporoval vykonanie kontroly v základnej škole (kontrola objednávok a faktúr), ktorú zastupiteľstvo nevezalo na vedomie. Hlavná kontrolórka vysvetlila, že kontrola bola skončená správou a postoj zastupiteľstva k tejto správe a výsledku kontroly nič nemení.

Taktiež boli diskutované termíny na odstránenie nedostatkov zistených počas kontroly. Po diskusií vzalo zastupiteľstvo predloženú správu na vedomie.

Projekt multifunkčného ihriska

Na rokovaní mestského zastupiteľstva bol predložený aj návrh projektu „Vybudovanie atletickej dráhy a multifunkčného ihriska v areáli ZŠ Stupava“ na základe výzvy Fondu na podporu športu. Mesto sa chce druhýkrát pokúsiť o tento projekt, keďže prvýkrát nebolo úspešné. Celkové oprávnené výdavky predstavujú sumu 207 858 eur, z čoho finančná spoluúčasť mesta má byť 40 %. V diskusií sa jeden poslanec vyjadroval skepticky k výške finančnej spoluúčasti, ktorá je vyššia ako obvyklých 5 %, a k tomu, že sa mesto zameriava iba na športoviská. Ďalší poslanec konštatoval, že aj keď nie je úroveň spoluúčasti pre mesto optimálna, základná škola túto atletickú dráhu potrebuje a treba sa o ňu pokúsiť. Mestské zastupiteľstvo navrhovaný projekt schválilo.

V správe o pridelených nájomných bytoch za 2. polrok 2021 bolo mestské zastupiteľstvo informované o tom, že v tomto období nebol pridelený žiadny byt a že v súčasnosti mesto eviduje 8 žiadostí o nájom mestského bytu.

V bode „Rôzne“ bolo zastupiteľstvo informované o prvých výsledkoch zo sčítania osôb, domov a bytov v r. 2021. Taktiež bol diskutovaný zverejnený investičný zámer dostavy hotela Eminent.

Pavol Baxa, foto: Peter Kubička

Marcové zasadnutie mestského zastupiteľstva sa konalo 17. 3. 2022. Aprílové sa uskutoční 21. 4. 2022 od 14.00 hod. v MKIC.

Zimná údržba aj príprava na jar

Februárové počasie tomu ešte nenasvedčovalo, my sme sa však už pripravovali na slnečné jarné mesiace. Okrem bežných činností, ako sú vývoz odpadu, čistenie ulíc a chodníkov, oprava osvetlenia či orez rizikových konárov, sme sa tak venovali aj oprave mobiliáru v uliciach či osadeniu nových smetných košov. Počas jarných prechádzok si môžu tí najmenší Stupavčania všimnúť aj zvieracieho zvedavca, ktorý dozerá na život v parku.

Elektronika odovzdaná na recykláciu

Aj vďaka tomu, že vozíte triedený odpad do zberného dvora, sme posunuli na ďalšie spracovanie staré televízory. Spolu ich bolo viac ako 1,5 tony, odovzdávame ich

približne každý štvrtrok. Veríme, že príde deň, keď ich už nebudeme zbierať ani z čiernych skládok.

Lavička v novom šate

Lavička pri zdravotnom stredisku sa dočkala opravy a môže tak slúžiť bezpečne tým,

ktorí ju budú potrebovať. Zároveň sme pridali jednu novú lavičku na Ružovej ulici. Pokračujeme tak v obnove mestského mobiliáru, ktorú sme odštartovali minulý rok.

Nové smetné koše

Osadili sme ďalšie dva smetné koše, a to na Devínskej ceste a na križovatke ulíc Mariánska/Karpatská. Pripomíname, že na našej stránke www.vps-stupava.sk si môžete v prehľadnej mape pozrieť, kde sa v rámci mesta nachádzajú ostatné koše, ale aj detské ihriská alebo lavičky, či aké je rozdelenie ulíc podľa jednotlivých dní vývozu odpadu.

Na charitu sme odovzdali 41 vriec plastových vrchnáčikov

Aj vďaka tomu, že vy triedite a naši zamestnanci ručne plastový odpad dotriedujú, sme mohli odovzdať spolu 41 vriec plastových vrchnáčikov pre Červený kríž Kuchyná

do zbierky Ekosrdce. Prostriedky, ktoré za ne získajú, budú ďalej použité na dobročinné, charitatívne či ekologické projekty. Z takýchto spoluprác sa veľmi tešíme.

Z histórie: medzi prvé verejnoprospešné služby v Stupave patrila oprava áut či sklenárstvo

Vznik Komunálnych služieb pred viac ako 70 rokmi priniesol do Stupavy opravu áut, motocyklov, elektrických motorov, sklenárstvo či verejnú práčovňu. Neskôr pribudli záhradníctvo, kvetinárstvo, cukrárstvo, dámske a pánske krajčírstvo, pekárs-

stvo, kvasenie kapusty a uhoriek či predaj pohrebných potrieb. Množstvo úloh, ktoré zahŕňali starostlivosť o mesto, zeleň a čistotu, zostalo v našom popise do dnešných dní. Viac si môžete prečítať na našej webovej stránke v sekcii Minulosť.

Tip na prechádzku s deťmi

Čakajú nás príjemné a čoraz dlhšie dni, preto prinášame tip na prechádzku s deťmi.

Obaly so symbolom „Z“

Slovensko sa zaviazalo zvýšiť aktuálne množstvo zberu nápojových obalov zo 60 % na 90 % v roku 2025. Od 1. januára 2022 zvolilo zálohový systém, ktorý spojí výrobcov, obchodníkov, spotrebiteľov a štát. Okrem toho, že by sa malo znížiť množstvo voľne pohodného odpadu, zálohovanie je spôsob, ako vyzbierať viac materiálu vyššej kvality na recykláciu a opätovné využitie. Všetci spoločne tak môžeme šetriť prírodné

zdroje a zároveň životné prostredie priamo okolo nás.

Zálohované sú iba obaly označené symbolom „Z“, ktoré sú nestlačené a s čitateľnou etiketou pre načítanie EAN kódu.

Ako zálohovanie funguje?

- Pri kúpe nápoja zaplatíte 0,15 € za obal označený symbolom „Z“.
- Po jeho konzumácii obal nestláčajte a odložte spolu s vrchnákom.
- Zálohovaný obal odovzdáte na príslušnom mieste a získate späť 0,15 € za každý kus.

- Vrátané obaly sa prevezú do triediaceho centra.
- Následne putujú na spracovanie k recyklátorovi.
- Z takto spracovanej suroviny sa opäť vyrobí nové obaly na nápoje.

Aké obaly sa nezálohujú?

- Obaly bez označenia symbolom „Z“.
- Obaly z mlieka, nápojov s obsahom mlieka, zo sirupov a z alkoholických nápojov s obsahom alkoholu viac ako 15 percent.

Predajcovia nápojov môžu využiť prechodné obdobie, počas ktorého dopredajú výrobky v starých obaloch bez označenia. Takéto obaly, ako aj obaly z kozmetických a čistiacich prípravkov, patria do žltých kontajnerov.

Viac informácií nájdete na slovenskozalohuje.sk

SN

ZBER OBJEMNÉHO ODPADU

V dňoch 25. a 26. marca 2022 budú v zbernom dvore na Mierovej ulici v Stupave pristavené veľkoobjemové kontajnery na nadrozmerný komunálny odpad. Patrí do nich taký odpad, ktorý sa bežne nezmesť do zbernej nádoby, ako napríklad koberce, nábytok, sedacie súpravy, posteľe...

→ Zberný dvor bude otvorený v piatok 25. 3. 2022 od 7.00 do 15.30 (obedná prestávka 11.30 – 12.30) a v sobotu 26. 3. 2022 od 9.00 do 14.00 hod.

→ Tieto kontajnery môžu využívať všetci obyvatelia, ktorí sú platcami za odpady v Stupave, nie sú určené záhradkárom.

Ďalšie dôležité informácie

- Drobný stavebný odpad sa odovzdáva celoročne za poplatok 0,078 €/1 kg.
- Odpad vo vriech, vedrách a odpad, ktorý sa veľkosťou zmesť do smetnej nádoby, nie je veľkoobjemový odpad. Je to zmesový komunálny odpad a patrí do bežnej smetnej nádoby.
- V prípade, ak potrebujete jednorazovo zlikvidovať viac odpadu, je to možné riešiť zakúpením špeciálnych 120 l vriec, ktoré vyložíte spolu s nádobou. Ich cena je 1 ks/2,60 € a zakúpiť sa dajú v zbernom dvore.
- Ak rekonštruujete nehnuteľnosti či vypratávate väčšie priestory, môžete si u nás objednať pristavenie veľkoobjemového kontajnera. Jeho pristavenie a likvidáciu odpadu je v tomto prípade potrebné si uhradiť individuálne.

ZBER NEBEZPEČNÉHO ODPADU V TOMTO TERMÍNE NEBUDE PREBIEHAŤ

Termín jeho zberu, ktorý realizuje špecializovaná spoločnosť, oznámime obyvateľom v dostatočnom predstihu. Bližšie informácie na tel. č. 02/6593 5912 počas otváracích hodín.

Dopravné inšpirácie z Holandska

V minulom čísle Stupavských novín sme sa venovali dopravnej situácii a meraniu rýchlosti na Školskej ulici. Meranie zrealizovala Cyklokoalícia a výsledky ukázali, že stanovenú maximálnu povolenú rýchlosť 30 km/h tu dodržal iba 1 z 20 vodičov, každý desiaty ju prekračuje o 20 km/h a viac.

Aj toto môže byť nápovedou, prečo na Slovensku pri dopravných nehodách ročne zomiera dvakrát viac vodičov a až päťkrát viac chodcov v porovnaní s krajinami ako Holandsko*, kde má motivovanie k dodržiavaniu rýchlosti účinnú metódu. Ho-

vania dopravy. Cez zóny 30 však ide vodič iba posledných pár sto metrov do svojho cieľa, a preto oproti štandardnej 50-ke predlžujú čas cestovania iba zanedbateľne, rádovo v sekundách,“ uvádza Marek Zahradník z Cyklokoalície. Takéto zóny však prinášajú výhody. V dopravne upokojených uliciach má chodec až desaťkrát

vyššiu šancu na prežitie v prípade zrážky, zároveň sú takéto ulice výrazne tichšie. Upokojené ulice sa stávajú atraktívnymi pre chodcov a cyklistov, pre ktorých tu nie je nutné riešiť samostatné cyklochodníky, a teda mesto šetrí aj financie. „Upokojená ulica sa stáva bezpečnou aj pre deti,“ dodáva Zahradník. Hlavné ťahy v mestách a obciach zvyknú mať vyššiu povolenú rýchlosť, 30 – 50 km/h, preto sa na nich upokojo-

Do zóny 30 sa v holandskom meste Utrecht vstupuje cez vyvýšený chodník. Neprechádza tu chodec cez cestu, ale auto cez chodník. To jasne hovorí o tom, kto tu má prednosť. Úzka jednosmerná ulica, jej povrch z dlažby a najmä stavebné spomaľovacie prahy osádzané pravidelne každých 100 – 200 metrov fyzicky znemožňujú rýchlu jazdu. Stromoradie opticky zužuje priestor, podvedome spomaľuje vodičov a k tomu v lete ochladzuje ulicu. Kombinácie viacerých prvkov upokojujú ulice bezpečnejšie. *predpandémiové údaje z Eurostatu 2019

landania sa nespoliehajú na vodičov, že budú rešpektovať značky. Práve naopak, pomáha im tvar ulíc, ktoré fyzicky znemožňujú prekračovanie stanovenej rýchlosti. A vďaka tomu je Holandsko na čele rebríčkov bezpečnosti v doprave.

Upokojené ulice

„Ulice mimo hlavných ťahov sú v Holandsku spravidla zóny 30 s fyzickými prvkami upokojo-

nie rieši skôr horizontálnymi prvkami, ako sú ostrovčeky, kruhové objazdy. Cyklisti sú na nich vedení v chránených, oddelených cyklopruhoch.

Inšpiratívna infraštruktúra

Vďaka bezpečnej infraštruktúre je každá štvrtá cesta obyvateľov Holandska uskutočnená práve na bicykli – vo väčších mestách dokonca každá druhá. Pre

Výpadovka z mesta Nijmegen s chránenými jednosmernými cyklochodníkmi po oboch stranách ulice.

nás je ťažké si to vôbec predstaviť, najmä ak si uvedomíme, že v Holandsku prší toľko ako v Anglicku. Bicykel je tu podporovaný ako prioritný dopravný prostriedok,

Príklad stavebného spomaľovacieho prahu so sklonom rámp dimenzovaným podľa dovolenej rýchlosti na ulici. Je komfortné cezeň prechádzať práve touto rýchlosťou – nie je nutné spomaľovať takmer na nulu, ako v prípade našich obľúbených žltociernych retardérov, ktoré navyše pri prejazde búchajú. Stavebný spomaľovací prah je komfortný na prejazd aj pre cyklistov či autobusy.

pretože dáva samostatnosť deťom a seniorom, neznečisťuje ovzdušie a výrazne menej ohrozuje chodcov na uliciach. Menej jazdných pruhov zároveň znamená tichšie

ulice, ktoré aj z väčších miest robia naozaj príjemné miesta. „Podľa informácií od miestnych obyvateľov sa pritom vďaka pokojnej a predvídateľnej doprave jazdí v Holandsku lepšie aj vodičom automobilov,“ uzatvára Zahradník. Nechceme sa inšpirovať?

Marek Zahradník,
Silvia Nagyová

Foto: Marek Zahradník

Uzatvorenie skládky

Napriek komplikáciám sa v roku 2021 mesto významne pohlo smerom k úplnému a bezpečnému uzatvoreniu bývalej skládky odpadov Žabáreň. Po podpise zmluvy so spoločnosťou CEVAREC, s. r. o., a jej schválením mestským zastupiteľstvom tak môže tento náročný proces napredovať.

Jeho neodmysliteľnou súčasťou sú, samozrejme, neustále monitorings, ktoré majú zhodnotiť mieru prípadného znečistenia širšieho okolia či podzemných vôd. Okrem toho prebiehajú aj činnosti na elimináciu úniku priesakovej kvapaliny. Všetky doterajšie výsledky ukazujú, že skládka neovplyvňuje podzemné ani povrchové vody v lokalite.

Nové čerpadlá

V minulom roku boli zakúpené dve nové čerpadlá, aby v prípade poruchy bolo možné neustále čerpať priesakovú kvapalinu a následne ju zneškodňovať v čističke odpadových vôd. „Rovnako sa tým zabráni vytekaniu nadmerného množstva kvapaliny do oko-

lia. V mieste úniku kvapaliny z telesa skládky bola tiež zriadená drenáž a odvod prípadného priesaku do najbližšej zbernej šachty,“ uviedol Ing. Juraj Schwarz, manažér skládky odpadov v Stupave.

Monitorings nezistili znečistenie

Skládka podlieha priebežným monitoringom, ktoré každý štvrtok realizuje spoločnosť NMC, spol. s r. o. Vykonaný bol aj prieskum znečistenia širšieho okolia vzhľadom na pôdu a podzemné vody. Aj keď niektoré vzorky sa ešte stále vyhodnocujú, priebežné výsledky naznačujú, že vďaka veľmi kvalitnému šľovitému podložíu nedošlo ku

kontaminácii okolitej pôdy a prípadné lokálne povrchové znečistenie bude vyčistené a odstránené.

Aby bolo možné zistiť kvalitu podzemných vôd v lokalite, bol zrealizovaný nový referenčný vrt, ktorý stanoví hodnoty čistej podzemnej vody pred prúdením vôd pod skládkou. Vzhľadom na podrobný geologický prieskum vieme, že podzemná voda sa v lokalite skládky nenachádza, a teda nemôže dôjsť k jej znečisteniu.

Monitoring zároveň vyhodnocuje kvalitu vody v Stupavskom potoku pred objektom skládky a pod objektom skládky. Všetky merania v roku 2021 preukázali, že skládka nemá vplyv na kvalitu vody v potoku. „Na základe monitoringu vôd v roku 2021 nebolo identifikované závažné znečistenie prevádz-

Proces uzatvorenia skládky schválený

Vďaka podpísaniu zmluvy so spoločnosťou CEVAREC, s. r. o., a jej schváleniu mestským zastupiteľstvom mohlo mesto Stupava koncom minulého roka zaslať žiadosť o uzatvorenie skládky na Slovenskú inšpekciu životného prostredia, ktorá prikázala prevádzkovateľovi skládky vypracovať projekt a požiadať o vydanie povolenia na stavebné uzatvorenie skládky. Ako nám potvrdil Peter Dyba, z akciovej spoločnosti CEVASERVIS, projektová dokumentácia bola vypracovaná a zároveň získali všetky potrebné vyjadrenia na začatie konania o zmene integrovaného povolenia. V najbližších rokoch budú teda prebiehať potrebné úkony, ktoré povedú k úplnému a bezpečnému uzatvoreniu skládky a začatiu procesu samotnej rekultivácie skládky.

Silvia Nagyová, foto: Peter Kubička

Naša škola

Február je mesiacom karnevalov a zábav. A hlavne v týchto náročných časoch je aj pre deti a učiteľov fašiangové obdobie symbolom radosti, veselosti a zábavy. Nebolo to inak ani u nás v škole. Žiaci prvého stupňa mali veľkú radosť, nakoľko sa mohli zabaviť v maskách a ukázať kreativitu pri ich príprave.

Dobrá nálada nechýbala ani učiteľkám, ktoré sa tiež pridali a prekvapili krásnymi maskami. Február však nie je len o zábave, ale je aj obdobím, keď sa končí projekt „Modernejšia škola“.

Realizovať projekt modernejšia škola je túžba každého riaditeľa. A práve našej riadi-

telke sa tento sen splnil. Základnú školu kpt. J. Nálepku vybrali spomedzi 1 845 žiadostí. Vďaka a uznanie patria nášmu vedeniu, nakoľko splnenie takejto náročnej úlohy si vyžaduje veľa energie a úsilia.

Moderná škola skĺbila viacero zložiek – pohodlnosť, funkčnosť a variabilitu školského nábytku. Na projekte usilovne pracovali učiteľky Marcela Herceková a Diana Kenderová – aj im patrí veľká vďaka.

Vznikli krásne oddychové zóny, tvarové lavice, pódia a nábytkové zostavy. Čo poviete na nové triedy? Tiež by ste si opäť sadli do lavíc? Ďakujeme aj OZ pri ZŠ Stupava, ktoré pomáhalo pri náku-

pe stoličiek do tried, a každému rodičovi, ktorý prispel, či už dvomi percentami, alebo príspevkom. Aj takéto nádherné

veci vznikajú, keď sa spoja odhodlanie, snaha a úsilie.

Renáta Černá, foto: archív ZŠ

Konflikt na Ukrajine

Prioritou Červeného kríža je zmierňovať utrpenie ľudí.

Pracovníci a dobrovoľníci Slovenského Červeného kríža sú pripravení pomáhať na hraniciach s Ukrajinou – poskytovať prvú pomoc, asistovať v prípade potreby prepravy imobilných ľudí, pri podporných službách a poskytovať v rámci svojho mandátu Pátraciu službu – spájanie rodín v prípade, že v dôsledku konfliktu stratia kontakt so svojimi blízkymi.

„Súčasný vývoj situácie u našich susedov sa nás bezprostredne dotýka. Mobilizujeme naše ľudské a materiálne kapacity a sme pripravení pomôcť a urobiť, čo je v našich silách. Sme v úzkom kontakte s Ministerstvom vnútra SR a Ministerstvom zdravotníctva SR, ako aj s kolegami z Medzinárodnej federácie Červeného kríža a Červeného polmesiaca a Medzinárodným výborom Červeného kríža. Tí priamo na Ukrajine poskytujú pomoc obyvateľom a podporujú kolegov z Ukrajinského Červeného kríža. V duchu princípov nezávislosti, neutrality a nestrannosti

poskytneme pomocnú ruku tým, ktorí prídu hľadať útočisko v našej krajine,“ hovorí generálna sekretárka SČK.

Ak chcete finančne podporiť aktivity Slovenského Červeného kríža na pomoc obyvateľom Ukrajiny, môže-

te tak urobiť prostredníctvom bankového účtu

SK65 0200 0000 0000 0066 5555 (variabilný symbol 2402), online alebo priamo podporiť Ukrajinský Červený kríž cez ich domovskú stránku. <https://redcross.org.ua/en/donate/>.

PALEC HORE 👍

„Poklad“ pod Vrchnou horou

Tentoraz nešlo o zlaté mince, ale o káble, plechy a všakovaké haraburdy, ktoré si dal niekto námahu vyviezť hore nad záhradky až na Vrchnú horu. Našťastie máme v Stupave dobré duše, ktoré nemusia nik vyzývať a organizovať, vyberú sa s igelitovými vreckami na odpad a zbierajú všetko, čo na lúku a do lesa nepatrí. Takéto už pozbierané kopy našli zamestnanci VPS a postupne ich zlikvidujú.

Ďakujeme

PALEC HORE 👍

Stupava sa zaradila medzi prvé lastovičky v recyklácii sviečok, obalov a vosku na cintorínoch. Všimli ste si tieto červené nádoby? Nájdate ich umiestnené aj v Zohore, Borinke, Lozorne a v Plaveckom Štvrtku. Vyzbierané sviečky putujú na ďalšie spracovanie, vyrábajú sa z nich napríklad veľké sviece na ochranu ovocných stromov počas jarných mrazov.

➔ Do červených kontajnerov môžete vkladať sviečky, zvyšky vosku, obaly zo

sviečok aj elektrické sviečky a batérie.

➔ Do nádob nepatria sklo, zápalky či zvyšky kvetinovej výzdoby.

Spoločnosti, ktorá tieto sviečky recykluje, sa takto darí každoročne vyzbierať takmer 3 tony materiálu, ktorý nemusí putovať na skládku či do spalovne.

Foto: Reparaf

Dobrovoľný hasičský zbor Stupava

Stupavskí hasiči sú združení v neziskovej organizácii DHZ a vykonávajú tieto činnosti:

- hasenie požiarov
- záchranu pri dopravných nehodách
- záchranu z výšok a voľných hĺbok
- pomoc pri povodniach
- udalosti s nebezpečnými látkami
- výbuchy
- zrútené budovy
- zrútené konštrukcie, stromy
- nebezpečný hmyz ohrozujúci osoby
- požiaro-asistenčnú hliadku pri kultúrnych a spoločenských podujatiach, na ktorých sa zúčastňuje väčší počet osôb (napr. festivaly, koncerty a pod.)
- iné núdzové situácie

Martin Mader, Ján Belačič (veliteľ družstva), Peter Bubnič, Jiří Pour, Juraj Zsigmond, Pavol Šembera (strojník), Sebastián Markovič (veliteľ družstva), Peter Juria, Roman Cabadaj

- spodný rad z pravej strany:

Andrej Gašparovič, Tomáš Horváth (strojník), Branislav Ivan (hlavný strojník), Roman Slepánek (strojník), Michal Bubnič (veliteľ zboru), Milan Peschl (predseda zboru), Ján Ivančík, Anton Rafaj, Milan Juria, Martin Krško

- chýbajúci členovia na foto:

Stanislav Remenec (veliteľ družstva), Adam Puškár (strojník)

ti vykonávali členovia našej jednotky hasebné a likvidačné práce, s použitím dýchacích prístrojov, a kyvadlovú dopravu vody. Celko-

vo na mieste udalosti zasahovalo 113 profesionálnych a dobrovoľných hasičov s 39 kusmi techniky. Počas zásahu došlo k striedaniu našich zasahujúcich hasičov s členmi nášho zboru. Naša jednotka sa vrátila späť do svojej základne o 6.45 hod. (6. 3. 2022).

Zdravotnícky materiál pre Ukrajinu

V priebehu pondelka 28. 2. 2022 a utorka 1. 3. 2022 zbierali členovia nášho zboru zdravotnícky materiál pre potreby osôb postihnutých aktuálnou situáciou na území Ukrajiny. Počas týchto dní naši členovia,

DÔLEŽITÉ TELEFÓNNE ČÍSLA:

- 112 – tiesňová linka
- 150 – hasiči
- 155 – záchranná zdravotná služba
- 158 – polícia
- 159 – mestská polícia

súkromné spoločnosti, široká verejnosť, ale aj susedná obec Borinka prispeli do zbierky, vďaka čomu sa podarilo vyzbierať zdravotnícky materiál rôzneho druhu. Materiál bol v stredu 2. 3. 2022 odovzdaný členom Dobrovoľnej civilnej ochrany a transportovaný na východnú hranicu našej republiky. Odtiaľ bude distribuovaný do postihnutých oblastí. Ďakujeme každému, kto do tejto zbierky akýmkoľvek spôsobom prispel!

Požiar parkovacieho domu v Bratislave

V sobotu 5. 3. 2022 bola o 20.57 hod. naša jednotka vyslaná Operačným strediskom Krajského riaditeľstva Hasičského a záchranného zboru v Bratislave k požiaru parkovacieho domu na Drieňovej ulici v Bratislave. Naša jednotka vykonala výjazd v čase 21.02 hod. s vozidlom CAS32 Tatra 815 v počte 1 + 3. Na mieste udalos-

Výborná práca stupavských policajtov

Stupavskí policajti v priebehu dňa (21. 2. 2022) v čase okolo 13.30 hod. v obci Láb na základe dobrej znalosti oblasti hliadkovej činnosti spozorovali vozidlo, o ktorom vedeli, že ním jazdí muž, ktorý má zadržaný vodičský preukaz a je užívateľom návykových látok.

Hliadka pozorovaním daného vozidla zistila, že vodič nie je pripútaný bezpečnostným pásom, a rozhodla sa toto vozidlo zastaviť a skontrolovať. Vodič bol vyzvaný, aby hliadke predložil potrebné doklady na prevádzku a ve-

denie vozidla. Tie však pri sebe nemal. Na základe vykonanej lustrácie hliadka zistila, že muž má udelený zákaz činnosti viesť motorové vozidlá a má zadržaný vodičský preukaz. Ďalej sa hliadka vodiča spýtala, či nepožil alkohol a iné psychotropné látky, na čo im

muž uviedol, že ráno užil marihuanu. Nakoľko vzniklo podozrenie z trestného činu ohrozenia pod vplyvom návykovej látky hliadka sa vodiča spýtala, či nemá pri sebe veci pochádzajúce z trestnej činnosti a zbraň. Muž dobrovoľne uviedol, že má vo vrecku mikiny

poskladané noviny, kde má sušenú rastlinu – marihuanu. Následne bol muž eskortovaný na policajné oddelenie. V tejto súvislosti bolo začaté trestné stíhanie a zároveň vyšetrovateľ vznesol obvinenie z trestného činu nedovolennej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prokurzorov, ich držania a obchodovania s nimi 33-ročnému Matejovi Z. z Lábu.

Obvinený sa v súčasnosti nachádza vo väzbe, pričom v prípade dokázania viny mu hrozí trest odňatia slobody až na tri roky. Tento díler už „dílovať!“ nebude.

rr

Zo zápisníka mestskej polície

Dňa 3. 2. 2022 o 1.15 hod. hliadka preverovala oznámenie, že na Novej ulici napáda zver zakliesnenú zver medzi oplotením a kontajnermi pes. Po príchode hliadky na miesto pes od útoku na zver upustil a utiekol na neznáme miesto. Na miesto hliadka MsP privolala člena poľovníckeho združenia Stupava, ktorý kadáver z miesta odviezol.

Dňa 5. 2. 2022 v čase 15.20 hod. bola hliadka vyslaná na preverenie oznamu týkajúceho sa ruvačky pred OD BILLA Stupava na ul. Hlavná. Na mieste bolo zistené, že nehody nastali medzi návštevníkmi Stupavy a bezdomovcami, pričom ich slovné nehody prerástli do fyzic-

kého násillia. Po zistení totožnosti všetkých prítomných hliadka MsP vec riešila v blokovom konaní na mieste a napomenutím.

Dňa 10. 2. 2022 o 9.30 hod. bola hliadka MsP požiadaná OOPZ Stupava o asistenciu pri zabezpečovaní úkonov spojených s objasňovaním tragickej udalosti na ul. F. Kostku. Hliadka MsP vykonala spolu s pracovníkmi RZP prevoz pacienta do zdravotníckeho zariadenia v Pezinku.

Dňa 11. 2. 2022 v čase 19.00 hod. hliadka prijala oznámenie o strete motorového vozidla s raticovou zverou na

Hviezdoslavovej ulici. Hliadka zabezpečovala na mieste plynulosť cestnej premávky a nakoľko bola zver zakliesnená pod motorovým vozidlom, privolala na miesto členov poľovníckeho združenia, ktorí uhynutú zver spod vozidla vytiahli.

Dňa 15. 2. 2022 o 13.15 hod. prijala hliadka MsP oznámenie, že pri Artézskej studni v smere na elektrorozvodňu neznámy páchatel vyhodil vrecia s odpadom. Hliadka po príchode vec zadokumentovala a po spracovaní spisového materiálu vec odstúpi na vecne príslušný odbor Mestského úradu v Stupave.

Dňa 16. 2. 2022 bola hliadka MsP požiadaná o súčinnosť a preverenie ruvačky medzi rodinnými príslušníkmi. Po príchode hliadky na miesto oznamovateľka – poškodená uviedla, že ju po množstve vyhrážok fyzicky napadol manžel, s ktorým je v rozvodovom konaní, a po útoku odišiel s vozidlom na neznáme miesto. Poškodenej bola privolaná RZP, nakoľko sa sťažovala na bolesť hlavy. Poškodenej po ošetrení následne podala trestné oznámenie na OOPZ.

Dňa 24. 2. 2022 v čase 10.30 hod. prijal operátor MsP hlásenie o pohybe líšky pri futbalovom štadióne. Hliadka na mieste zistila, že líška na niektorých častiach tela nemala srst a pravdepodobne stratila plachosť, na miesto boli privolaní členovia poľovníckeho združenia, ktorí zabezpečili odchyt zvierata.

Nová ulica

Kvalitné cesty predstavujú nutnú spojnicu, ktorá tvorí základ pre komplexný rozvoj každého územia. Väčšina obyvateľov nášho mesta si preto určite všimla, že Nová ulica v smere na Borinku prešla v posledných týždňoch rozsiahlou rekonštrukciou.

Kedže ulica je v správe Bratislavského samosprávneho kraja (BSK), požiadali sme poslancu BSK Martina Smeju, aby nám o tejto rekonštrukcii prezradil viac.

„V Stupave sú iba tri cesty pod správou BSK – časť Zábumenskej ulice v smere na Devínsku Novú Ves, ulica Ferdiša Kostku smerom na Vysokú pri Morave a Nová ulica smer Borinka. Keďže technický stav asfaltového povrchu na Novej ulici bol dlhodobo v zlom stave, bola potreb-

ná jeho kompletná rekonštrukcia, teda úplná výmena asfaltového povrchu. Z pohľadu technického vyhotovenia bola odfrézovaná celá asfaltová vrstva. Po vyčistení a uložení georobože boli nanesené dve vrstvy asfaltového povrchu. Takto zrekonštruovaná cesta má vyššiu životnosť a nižšiu hlučnosť. Po kompletnom dokončení je jazda na nej ako po diaľnici – parafrázujúc jedného obyvateľa tejto ulice.“

BSK spravuje v kraji viac ako 500 kilometrov ciest, pričom opravu si zaslúžia mnohé z nich.

Som preto rád, že boli prednostne vypočítané naše volania po oprave a Nová ulica sa dostala do prvého kola rozsiahlych rekonštrukcií ciest v kraji, čo nemožno považovať za samozrejmosť.“

Chystajú sa v blízkej budúcnosti na tejto ceste v smere do Borinky aj ďalšie zmeny?

„Doladovať sa budú ešte uloženia kanalizačných pokloпов, takže je potrebné dočasne počítať s určitými obmedzeniami. V nasledujúcom období je dohoda na tom, že by na rad mala prísť rekonštrukcia celej spojnice Stupava – Borinka.“

rr
Foto: Peter Kubička

Na Stupavský park sú deti experti

Príroda sa v týchto dňoch pomaly prebúdzá z dlhého zimného spánku. Nádherné prostredie Stupavského parku a okolitého lesa si počas zimných mesiacov veľmi užívali aj naše deti. Určite ste ich tam stretli i vy.

Malí objavitelia si odniesli zo širokej prírodnej ponuky naozaj veľa. Počas prechádzok za chladných dní si rozvíjali hrubú motoriku lezním, preskakovaním či balansovaním na stromoch. Mnohé z nich si so sebou niesli batôžtky alebo malé vrecká na zbieranie konárikov, ulít a kamienkov. Tento prírodný materiál využili neskôr pri tvorení a hre, čím si rozvíjali aj jemnú motoriku a kreativitu.

Ako teda vidno, park a les ponúkajú deťom priestor nielen na hry, ale aj na spoznávanie. Zvedavým pozorovaním vedú najst-

aj najmenšie chrobáčky a pavúčky či započúvať sa do spevu sýkoriek, ktoré celú zimu

pochtivo krmili. Už sa dokonca stali tými najväčšími expertmi na Stupavský park, na jeho rastliny a zvieracích obyvateľov. Stačí sa ich opýtať.

Zvedavci

V takomto bezpečnom a bezstarostnom prostredí sa pohybuje viacero neformálnych skupín zvedavcov od predškolákov až po žiakov. Niekedy spolu s rodičmi, inokedy so sprievodcami, s ktorými sa hrajú na lesného hada, skúmajú, či kameň a šiška plávajú, alebo sa potopia, maľujú uprostred lúky,

hrajú sa na polyblivé stromy a zažívajú pri tom kopy zábavy. S červenými lícami sa po pár hodinách vracajú príjemne unavené do svojich teplých domčekov, škôl a škôlok. Niekedy zvyšky energie využijú ešte na ihriskách alebo sa pobicyklujú na pump-tracku a zahrajú na športovisku s loptou, ak im to povinnosti dovoľia. A na ďalší deň sa chystajú preskúmať svoj druhý domov, Stupavský park, opäť. Veď každý deň je tam niečo zaujímavé a niečo nové.

Zapojte všetky zmysly

Skúste sa preto v parku na chvíľku pozastaviť aj vy! Ak pri tom použijete všetky zmysly ako deti, objavíte množstvo vecí, ktoré ako dospelí v zhone všedných dní ani nevnímame. Aj pre vás sa tak príroda stane druhým domovom.

Veronika z Lesného klubu Makovičky
Foto: autorka

Spoločné kroky Podhoria

Starostovia obcí Borinka, Marianka, Záhorská Bystrica, Lozorno, Vysoká pri Morave a primátor Stupavy sa dohodli na znení výzvy, ktorú spoločne zaslali na Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR, Ministerstvo vnútra SR a Štátnu veterinárnu a potravinovú správu SR. Z výzvy vyberáme.

Početné stavy daniely zveri vyskytujúcej sa v oblasti Záhoria dlhodobo prekračujú normované kmeňové stavy, čo vyplýva jednak z údajov poľovníckej štatistiky, ako aj z „Konceptie rozvoja poľovníctva v Slovenskej republike – národný program rozvoja poľovníctva a zachovania genofondu voľne žijúcej zveri“, schválenej vládou Slovenskej republiky. V dôsledku vysokých stavov zveri dochádza k obrovským škodám v poľnohospodárstve, k významnému poškodzovaniu lesných porastov, k poškodzovaniu chránených biotopov a rastlín, ako aj k zvýšenému počtu kolízií so zverou v doprave a migrácií zveri do obývaných oblastí. Dôsledkom straty plachosti sa zver bezprostredne pohybuje v meste a obciach, ničí majetok obcí a súkromné obydlia.

Napriek každoročne navyšujúcemu sa počtu odstrelov daniely zveri v polov-

nom revíri v Stupave sa prehlbuje potreba zvýšenia odstrely aj v okolitých revíroch, keďže nie je postačujúce navyšovanie odstrely iba v jednom revíri, a teda v ňom redukovať populáciu. Na odstránenie tohto problému je nevyhnutné zaviesť komplexné riešenie, ktoré by malo dosah aj na susediace revíry.

Podľa informácií z ODI PZ SR okres Malacky bolo v okrese Malacky za rok 2021 spísaných 386 dopravných nehôd, ktoré boli spôsobené zrážkou motorového vozidla s divou zverou, z toho v Stupave 63 prípadov. Najhoršie úseky sú medzi Stupavou a Záhorskou Bystricou, na druhej strane mesta medzi Stupavou a Lozornom.

Obec Borinka prijala mnoho podnetov na riešenie premnožených diviakov, ktorých pohyb spôsobuje škody na majetku, znečisťuje okolie vyhľadávaním potravy v odpadových nádobách. V jednom prípade došlo i k napadnutiu domáceho zvierata. Vedenie obce apeluje na zvýšený a účinný dohľad nad plnením uznesenia vlády SR č. 436, z 21. júla 2021, s cieľom zabrániť ďalšiemu šíreniu afrického moru ošípaných (AMO) radikálnym znížením stavov diviacey zveri.

Počas šírenia pandémie sa enormne zvýšila návštevnosť lesov, ktoré sú zároveň aj poľovníckymi revírmi. Útočiská zveri boli narušené a tá si následne hľadá nové lokality na potravu a bezpečie. Aj táto situácia sa podpísala pod ich presun do intravilánov a polí medzi obcami. →

→ Ide napríklad o tri prírodné rezervácie Strmína, Pajštún a novovzniknutú rezerváciu Vydrica, ktoré sú výrazne postihnuté premnoženou zverou a ich lov je obmedzený.

Poľovnícke združenia v Podhorí (okolie Stupavy, Borinky a Marianky) poukazujú na skutočnosť, že Lesy Slovenskej republiky, štátny podnik (ďalej len „Lesy SR“), sa rozhodli prideliť revíry formou predaja odstrelu podľa ročného plánu chovu a lovu a nie uzatvorením nájomného vzťahu, kde by bola zohľadnená výmera v hektároch revíru. Odstrely, ktoré sa v takýchto revíroch uskutočnia nad rámec plánu, sú spoplatňované navyše. Pri mimoriadnom love diviacej zveri (obdobie výskytu epidémie diviacieho moru) Lesy SR dodatočne platby za navýšenie odstrelu neúčtovali a týmto opatrením sa docielilo zníženie stavov diviakov na Záhorí.

Citujúc zo stanoviska Lesov SR (odštepny závod Karpaty) „si plne uvedomujú problém premnoženej zveri“, a preto zvolali pracovné stretnutie poľovníckych hospodárov všetkých revírov. Cieľom je radikálne navýšenie plánov v porovnaní s prebiehajúcou sezónou.

K spomínanej téme sa vyjadřila aj ŠOP SR – Správa Chránenej krajiny oblasti Záhorie, ktorá upozorňuje na možné príčiny premnoženia zveri.

Veríme, že spoločnými silami a hlavne celoplošne v rámci celého územia Záhoria dokážeme výrazne znížiť početné stavy raticovej zveri a upraviť pohlavnú štruktúru populácie. Na dosiahnutie tohto cieľa je potrebné upraviť najmä početnosť samičej zveri. Znížením počtu samíc dôjde k zníženiu prírastku, a tým k zastaveniu nežiaduceho narastania početnosti populácií.

rr, foto: Peter Kubička

9 otázok

Lubici Hofmannovej

Prezradte čitateľom niečo o sebe – odkiaľ pochádzate, aký máte vzťah k nášmu mestu?

Som rodáčka z Malaciek, teda „hneď od vedľa“. Mesto Stupava som už od malička vždy rada navštevovala, či už kvôli kamarátom, alebo kultúre. V poslednom desaťročí ma výrazne zaujalo jeho urbánne pretvorenie, čo z hľadiska stavebníctva vnímam s veľkým obdivom.

Kde ste študovali a pracovali?

Ukončila som Univerzitu Komenského v Bratislave na Právnickej fakulte s vyznamenaním. Ja som taký večný študent. Okrem Právnickej fakulty som si doplnila pedagogické vzdelanie na Univerzite J. A. Komenského v Prahe. Popri tom som sa prihlásila na certifikovaný kurz mediátora. Som aj v asociácii alternatívneho riešenia sporov. V roku 2021 som úspešne absolvovala postgraduálne štúdium v odbore obchodné právo (LL.M – Master of Laws).

O človeku mnohé prezradia jeho záľuby. Čo najradšej robíte vo voľnom čase?

Vo voľnom čase sa hlavne venujem ľuďom bez domova a zbierkam pre pomoc ľuďom, ktorí sa nie z vlastnej viny ocitli v zlej sociálnej situácii. Organizujem zbierky, zastupujem ľudí bez domova a pomáhám im riešiť veci, aby sa vedeli opäť zapojiť do normálneho života. Okrem toho mi je srdcu blízke Azylové centrum Betánia v Malackách.

Už to budú dva roky, čo ste vedúca majetkovo právneho a legislatívneho oddelenia. Čo všetko u vás občania môžu riešiť?

Najčastejšie je to problematika nájmu a predaj pozemkov, zriadenie vecných bremien na stavebné objekty a v neposlednom rade poskytovanie informácií v zmysle zákona č. 211/2000 Z. z. v znení neskorších predpisov. Naše oddelenie pozostáva z troch kolegov a úzko spolupracuje so všetkými oddeleniami mestského úradu. Najčastejšie s ekonomickým oddelením spoločne riešime vymáhanie pohľadávok. Upratujeme staré „ležiaky“ aj pohľadávky, ktoré smerujú na exekúciu. Organizujeme obchodné verejné súťaže na pozemky, ktoré sú momentálne voľné, vrátane prenájmu nebytových priestorov v zdravotnom stredisku v Stupave.

Aké žiadosti obyvateľov aktuálne riešite?

Aktuálne riešime žiadosti o odkúpenie pozemkov pod bytovými domami v Stupave. Okrem toho riešime žiadosti o zriadenie vecného bremena na stavebné objekty, ako je napr. právo prechodu a prejazdu na časti pozemku, udelenie súhlasu s umiestnením stavby stavebných objektov, odplatné a bezodplatné nadobudnutie stavebných objektov (napr. splašková kanalizácia, dažďová kanalizácia).

Aká je cesta majetkových žiadostí?

Každá žiadosť sa zaeviduje v podateľni. Následne je pridelená do nášho oddelenia, ktoré posúdi, či žiadosť bude spracovaná a predložená do komisie majetkovej a legislatívno-právnej alebo v rámci našich kompetencií bude vybavená v oddelení. Ak o veci musia rozhodnúť poslanci, je pripravený materiál do mestskej rady a následne do mestského zastupiteľstva. Priemerne máme v mestskom zastupiteľstve 20 materiálov.

Pracujete aj ako mediátorka, kde všade využívate svoje znalosti v tejto oblasti?

Mediácia je vlastne riešenie sporov mimosúdnou cestou. Preto viem a aj som nápomocná pri riešení susedských sporov, čo riešime na mestskom úrade veľmi často. Potom aj v rámci oddelenia viem uplatniť svoje mediátorské znalosti. Okrem toho viem byť nápomocná aj na základnej škole pri riešení rôznych prípadov, ktoré sa dajú vyriešiť aj mediačne.

Má mesto Stupava nájomné byty a plánuje aj výstavbu nových nájomných bytov?

Na Slovensku chýba viac ako 220 000 bytov. Mesto Stupava momentálne v spolupráci so spoločnosťou IWIZ, s. r. o., realizuje výstavbu nájomných bytov v lokalite Žabáreň. Okrem toho pripravujeme koncept s výstavbou nájomných bytov v Stupave.

Máte svoj životný vzor, prípadne obľúbené životné krédo?

„Všetko, čo robíme, je iba kvapka v mori, ale keby sme to nerobili, tá kvapka by tam chýbala.“ — Matka Tereza

rr

Foto: archív LH

OPTICKÉ CENTRUM EVERGREEN

**Potrebujete
očné vyšetrenie?**

Špecialisti na multifokálne okuliare
zn. **Rodenstock** - záruka kvality teraz

- 30%

Zláva: 30 €, alebo 50 € - info v optike

Adresa: Hlavná ulica 15, Stupava, Objednávania: 0948 018 804
Kontakt: Info@optickecentrum.sk, www.optickecentrum.sk

História včelárstva v Stupave

Blížiac sa výročie založenia Spolku včelárov v Stupave je dobrou príležitosťou pripomenúť si niektoré udalosti, na ktoré si môžu spomenúť už len starší Stupavčania. Za osemdesiatosem rokov sa totiž organizované včelárstvo v Stupave a jej okolí stalo neodmysliteľnou súčasťou spoločenského života nášho mesta, pričom jej obyvateľom prináša na stôl aj jedinečné včelie produkty.

Podľa autentických dokumentov sa ustanovujúce valné zhromaždenie spolku konalo 8. apríla 1934 o štvrtej hodine popoludní u priateľa Štefana Lachkoviča. Pripomeňme si mená včelárov, ktorí stáli pri zrode spolku: František Bubík, Viliam Kubíček, Anton Benca, Štefan Lachkovič, Ondrej Amzler, Heinrich Boleschka, Ludevít Zeman, Jozef Navrátil, Jozef Markovič, Viktor Trvalík, Ludevít Štadler, Ján Lopačovský, Albert Dubenka, Rudolf Nemeč, Jozef Peschl, Benedikt Zámečník, Karol Kastler, Juraj Rauscher, Jozef Pollák, Ján Sedláček, Michal Joch, Jozef Požgaj a František Kovár. Za dočasného predsedu riadiaceho zakladajúceho zhromaždenia bol zvolený Viliam Kubíček a za zapisovateľa František Bubík.

V priebehu rokovania bol za predsedu jednohlase zvolený pán Heinrich Boleschka, za podpredsedu Andrej Amzler a za členov výboru Jozef Navrátil, Jozef Peschl, František Bubík, Juraj Rauscher, Jozef Požgaj, Štefan Lachkovič, Karol Kastler, Jozef Markovič, Viktor Trvalík, Ludevít Štadler, Benedikt Zámečník a Ján Sedláček. Revízormi sa stali Rudolf Nemeč a Ludevít Zeman. Týmto včelárom patrí vďaka, že včelárstvo v Stupave a jej okolí sa stalo organizovanou činnosťou v Spolku včelárov, ktorý je od svojho založenia občianskym združením.

Už za grófa Károlyiho

Pre úplnosť však treba uviesť, že včelárstvo sa začalo v Stupave oveľa skôr. Z najstarších včelárov sa spomína železničiar Matúšek, ktorý predal svoje včelstvá grófovi Károlyimu a stal sa jeho včelmajstrom. Gróf Károlyi neskôr za včelmajstra pozval včelára z Talianska, ktorého meno sa však v agende nezachovalo. Po ňom nastúpili Meško, Wagner a Žižlavský. V tej dobe už začali včeláriť aj ďalší – Anton Benca, Bender, Král, Amzler, Kudláček, Boleschka a iní.

Dobré i zlé časy

Spočiatku mal spolok 23 včelárov, na konci roka 1934 ich už bolo 32. Ich počty sa menili podľa ekonomickej situácie, ale aj zásahmi nadriadených orgánov do organizačnej štruktúry, najmä pričleňovaním okolitých obcí do Bratislavskej organizácie a naopak. V priemere mal stupavský Spolok včelárov 60 až 80 včelárov.

V histórii včelárstva v Stupave boli však aj obdobia, keď museli naši včelári prekonávať ťažké časy, najmä pokiaľ šlo o financie, osobitne počas druhej svetovej vojny a po jej skončení, keď bolo veľa včelstiev zničených. Včelári si vypomáhali organizovaním tanečných zábav a finančné prostriedky z nich získané využívali na účasť na odborných prednáškach alebo na exkurziách na včelárske farmy, na ktorých získavali nové poznatky. Za pozornosť stojí i usporiadanie kurzov medového pečiva, ktoré viedla v tom čase

najlepšia slovenská odborníčka na medové pečivo pani Klotilda Luptovská. Organizačne tieto kurzy viedla pani Mária Kubíková za pomoci ďalších miestnych včelárov.

Povojnové obdobie bolo charakterizované centrálnym zásobovaním obyvateľstva. Med, vosk a včelí materská kašička sa stali tovarom, ktorý sa centrálnie vykupoval pre potreby štátu a pre obyvateľstvo. Došlo aj k stanoveniu kontingentu, a to 1 kg medu na včelstvo. Podobne sa pre včelárov začal centrálnie pridelať cukor na zimné zakrmovanie a jarné podnecovanie včelstiev.

Prelomové obdobie

Tak možno označiť sedemdesiate roky, osobitne rok 1978, keď sa do našej lokality rozšíril klieštik (*Varroa destructor*). Ide o parazita na včelách, ktorý robí nemalé starosti včelárom dodnes. Problémom sa stal výkup medu štátnou organizáciou Medos v Galan-

Foto z 1964 roku zachytáva prebiehajúci kurz liečenia včiel. Sprava sú už bývalí členovia SZV Stupava: Tomáš Gramblička, Jozef Kubík, Dušan Dedinský, František Kardián a ďalší priatelia včelári aj z iných ZO SZV organizácií, archív Antona Grambličku.

te, ktorý po politických zmenách spôsobe- ných nežnou revolúciou prestal med vykupovať. V dôsledku toho veľa včelárov svoju činnosť ukončilo. Na Slovensku sa počet

včelárov zredukoval z 25-tisíc na 13-tisíc, čo sa prejavilo aj na počte včelstiev a produkcii medu i ostatných včelích produktov.

Zo správy o činnosti základnej organizácie Slovenského zväzu včelárov v Stupave konanej 27. 2. 1972 vyplýva, že organizácia združovala majiteľov včiel z obcí Stupava, Borinka, Záhorská Bystrica a Devínska Nová Ves, ktoré mali spolu 100 individuálnych včelárov s počtom 1 050 včelstiev. Štátne lesy mali v tom čase 350 včelstiev, štátne majetky 100 včelstiev a JRD Záhorská Bystrica 38 včelstiev. Stupava bola príťažlivou aj pre včelárov, ktorí do jej okolia chodili kočovať z okolitých obcí a Bratislavy. Tak je to v podstate aj dnes.

Naše osobnosti

Pre korektnosť je potrebné uviesť aj osobnosti našej včelárskej komunity, čo s radosťou robíme. Medzi rodové pokračovania včelárov patria Grambličkovi. Po bývalom predsedovi spolku Tomášovi Grambličkovi prevzal jeho funkciu syn Anton, terajší predseda. Po Rudolfovi Predajňovi, ktorý, žiaľ, už nie je medzi nami, pokračuje syn Rudolf, podpredseda našej organizácie, ktorý do práce pre včelárov zapojil aj manželku Ing. Lubku Predajňovú.

Medzi zasluhujúcich včelárov patrí priateľ Rudolf Rác, ktorý včeláril aj s manželkou Annou. Sami si svojpomocne postavili kočovný voz a odviečkovacie zariadenie, ktoré používali pri medobraní. Za svoju prácu bol priateľ Rudko Rác pri príležitosti 80. výročia založenia spolku ocenený naj-

vyšším včelárskym vyznamenaním – medailou Štefana Závodníka. Potešujúce je, že včelári aj jeho syn Rudolf.

Medzi novátorov a zasluhujúcich včelárov patrili aj páni Ferdinand Tomkovič a priateľ Jozef Kubík, dlhoročný člen výboru, ktorý vykonával viaceré funkcie. Dnes má tiež svojho nástupcu Jozefa Kubíka, člena výboru našej základnej organizácie. Za osobnosti však treba považovať takisto všetky včelárky, ktoré boli v celom doterajšom období svojou prácou nezastupiteľné, pretože aj ako manželky sa tradične podieľali nielen na chode včelárskej prevádzky v rodine, ale i na organizovaní včelárskych podujatí, pričom svoje výnimočné zručnosti preukázali aj pečením medovníkov pri spoločenských príležitostiach.

GMO

V ostatnom období sa problémom stalo najmä chemické ošetrovanie poľnohospodárskych a záhradných kultúr. Chemické postreky sa používali a, žiaľ, aj dnes používajú nepremyslene, čo každoročne spôsobuje veľké straty včelstiev. Novým negatívnym fenoménom sa stali tzv. geneticky modifikované plodiny, skrátene GMO, ktoré majú zmenenú genetickú štruktúru tak, aby škodcovia po požití týchto plodín uhynuli. Toto sa však negatívne prenáša aj do života včiel, pričom dnes nevieme predvídať, aké neblahé dôsledky to prinesie v budúcnosti nielen pre včely, ale sprostredkova- ne aj pre nás ľudí.

Súčasnoscť

Charakterizovaná je všetkými pozitívnymi javmi, ktoré včelári pri svojej charakteristickej skromnosti mohli dosiahnuť. A to aj napriek pandemickému obdobiu, ktoré utlmilo našu rozsiahlu vzdelávaciu činnosť. Po jeho odznení sme však rozhodnutí obnoviť prednášky pre včelárov nielen zo Stupavy, ale aj širokého okruhu záujemcov o včelárstvo v plnom rozsahu.

V súčasnosti má ZO SZV Stupava 126 členov, medzi nimi je veľa mladých včelárov, chováme viac ako 2 700 včelstiev. Spolupráca medzi našou ZO SZV a mestom Stupava sa v posledných rokoch kvalitatívne dostala na novú, vyššiu úroveň. Mesto nám poskytuje miestnosti na vzdelávacie aktivity v MKIC. S primátormi mesta, počnajúc Ing. Belešom až po súčasného primátora Petra Novisedláka, spoločne pripravujeme podujatia pre občanov Stupavy a okolia, napr. včelárske nedele či Mikulášske jarmoky. Najväčší osoh majú obyvatelia z medu a ostatných včelárskych výrobkov, ktoré na miestnom trhovisku ponúkajú stupavskí včelári. Medzi nestorov patria najmä priatelia Rudolf Rác, Jozef Kubík či Ing. Miško Držík. Medzi sortiment vysokej kvality patria okrem medu propolisová tinktúra, obnôžkový peľ i medovina.

Ján Haščík

Včely v meste

Začalo sa to príjemným posedením pri horúcich šáľkach čaju, ktoré sme si osladili medíkom. Naše pozvanie prijali Anton Gramblička a Ján Haščík zo základnej organizácie Slovenského zväzu včelárov Stupava. Stretnutie iniciovali poslankyne Denisa Klačmanová, Hana Haldová a členka komisie územno-plánovacej, stavebnej a životného prostredia Mária Seppová. Už tušíte, aká bola hlavná téma diskusie?

Áno, správne, boli to včely v Stupave, ktorá sa neodškriepiteľne už dávnejšie stala mestom. To však neznamená, že by v nej včely nemohli žiť. Práve naopak. Mestá sú v dnešnom svete útočiskom

s laločnicou, večernicou, pyštekom, cíniou, nech-tikom, rudbekiou, čerňuškou či jazylkou. Kvitnúť by mohli od júna až do októbra. Tieto zelené pásy sa nesmú tri roky kosiť. Určite by však prospeli v rôznych častiach Stupavy k spríjemneniu nášho života.“

pre mnohé živočíšne druhy, ktoré majú problém prežiť v intenzívne obrábanej poľnohospodárskej krajine. Správna starostlivosť o zeleň a vegetáciu v mestách im pomáha prežiť a spätne sa šíriť do krajiny okolo miest.

Čo prinesie nový zákon?

Hoci má Stupava dlhoročnú históriu včelárstva, v súčasnosti potrebujú včelári pomoc samosprávy. Pripravovaný zákon o ochrane zvierat ako pomoc včelárom totiž naozaj nevyzerá. Jeho súčasťou má byť aj obmedzenie chovu včelstiev. Predkladatelia zákona navrhujú, aby bol ich počet regulovaný na maximálne dve včelstvá na kilometer štvorcový. Pri rozlohe Slovenska 49 000 km² by to znamenalo pokles včelstiev až o 72 %, z 350 000 na 98 000 (zdroj: časopis Včelár 3/2022). Počet včelárov by sa tak znížil z aktuálnych 22 000 na niekoľko tisíc. Návrh zákona obsahuje aj klauzulu o zákaze prepravy včiel.

Motýlie lúky

S Antonom Grambličkom sme sa hneď na ďalší deň stretli pri jeho včelách na okraji Lozorna V krúžku, kde má okolo 80 rodín, o ktoré sa už roky svedomito stará.

„Včely nemôžete dať, kam chcete. Každé včelstvo je registrované. Keď sa začne sezóna, naložím ich na prívies a kočujem za pastvou. Naša základná organizácia má 126 členov. Potrebovali by sme, aby mesto našlo také plochy, ktoré by mohli zakvitnúť, ako sa hovorí, motýľmi lúkami. Tam by si mohli nájsť naše včely dostatok peľu. Vhodná je bohatá pestrofarebná zmes letničiek

Pre príklad nemusíme chodiť ďaleko. Motýlie lúky rozkvitnú aj túto jar v mestskej časti Bratislava-Karlova Ves. Počas horúceho leta vedľa byť až o 20 stupňov chladnejšie ako bežne kosený trávnik, zadržávajú vlahu, obsahujú menej alergénnych druhov a chránia biodiver-

zitu. Kvetnaté lúky priamo v meste, vrátane sídlisk a vnútroblokov, sú jedným z dôležitých prvkov adaptácie mesta na klimatické zmeny.

„Pobľad na zakvitnutú časť zelene je omnoho krajší ako na vyprávnutú zem alebo udupanú časť trávnik. Aby hmyz našiel to, čo potrebuje pre svoj život, je potrebné túto plochu zrekultivovať a doasiať, čiže je to riadená výsadba, s ktorou včelári

radi pomôžu,“ dodal Anton Gramblička.

Pomohla by lipa

Tajomník stupavskej ZO včelárov Ján Haščík poskytol komisii životného prostredia tipy na výsadbu stromov vhodných presne pre Stupavu.

„Keďže v lesoch nad mestom je masívna ťažba dreva, najčastejšie lípy, vhodná by bola výsadba práve tohto listnatého stromu. Lipa (Tilia) dorastá do výšky 20 – 40 metrov. Mohla by to byť jednak lipa malolistá, lipa striebřistá, zelenkastá a najmä lipa krymská (Tilia euchlora), ktorú včely milujú. Rastie do výšky 20 – 25 metrov, kvety má voňavé a medonosné.“

Možno by niektorá mohla byť zasadená aj pri novom Ekocentre v Zámockom parku, kde by výborne zapasovali i kvetinové pásy. Azda sa tieto plány podarí zrealizovať.

Eva Švoňavová, foto: autorka, Matej Kotuľa

Uvítanie detí do života

Mesto Stupava pozýva rodičov novorodencov na uvítanie detí do života

Narodenie nového Stupavčana je vzácnou udalosťou. Ak sa vám narodilo dieťaťko a máte záujem prihlásiť ho na občiansky obrad Slávnostného uvítania detí do života, stačí vyplísať našu návratku:

Meno a priezvisko dieťaťa

Narodené dňa

Meno a priezvisko matky dieťaťa

Rodné priezvisko matky

Adresa

Tel. číslo

Mailová adresa

Meno a priezvisko otca dieťaťa

Adresa

Podpis otca

Podpis matky

Podmienka zaradenia medzi záujemcov: trvalý pobyt matky aj dieťaťa v Stupave v deň narodenia dieťaťa, ktorý stále trvá!

NÁVRATKU JE POTREBNÉ POSLAŤ NA:
MsÚ Stupava, Hlavná 1/24,
900 31 Stupava, prípadne elektronicky
na: monika.vrabelova@stupava.sk

Týmto udeľujem prevádzkovateľovi – Mesto Stupava, Hlavná 1/24, 900 31 Stupava, IČO: 00 305 081, svoj súhlas so spracúvaním osobných údajov v rozsahu údajov uvedených v príloške na účel realizácie spoločenských podujatí pre občanov mesta, v tomto prípade Slávnosti prívítania do života. Vyhlasujem, že poskytnuté údaje sú aktuálne a pravdivé. Zároveň udeľujem/neudeľujem (pozn. zakrúžkujte svoju voľbu) súhlas so spracúvaním osobných údajov na účel informovania o činnosti prevádzkovateľa a jeho aktivitách, na zdokumentovanie rôznych podujatí a následné zverejnenie fotografií a videozáznamov na webovej stránke prevádzkovateľa, sociálnych sieťach a v tlačových správach. Spracúvanie zahŕňa vyhotovenie fotografií a videozáznamu z podujatia a ich zverejnenie na webovom sídle mesta Stupavy, na sociálnej sieti Facebook (na ktorej si prevádzkovateľ vytvoril profil) a v Stupavských novinách. Informácie o spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov (všeobecné nariadenie o ochrane údajov) (ďalej len „GDPR“) podľa čl. 13 nariadenia Európskeho parlamentu a rady (EÚ) 2016/679 z 27. apríla 2016 nájdete na www.stupava.sk a tabuľku oznamov pri podateľni Miestneho úradu Stupava. E-mailová adresa na uplatnenie práv je zodpovednaosoba@stupava.sk.

Prihlášku môžete odovzdať aj osobne v podateľni mestského úradu alebo priamo v príslušnom referáte.

V prípade akýchkoľvek otázok kontaktujte Moniku Vrabelovú na tel. čísle 02/6020 0917.

Slnko je zubaté

„Keď v apríli hojne vietor duje, stodola sa zaplňuje.“

Ovocná záhrada

- pokračujeme v štepení a preštepovaní ovocných drevín (vrúbľovanie)
- rozmnožujeme drevnatými odrezkami, potápaním (ríbezľa, egreš, josta, vinič)
- do prvej dekády marca ukončíme zimný rez viniča a jadrovín
- v apríli dokončíme výsadbu ovocných stromov a krov
- vykonáme chemickú ochranu proti hubovým chorobám a škodlivému hmyzu, podľa počasia a hlavne priaznivých teplôt urobíme preventívne postreky jadrovín a viniča, pozor na broskyne, marhule a slivky
- dbáme o dostatočnú závlahu ovocných drevín
- kypríme pôdu a odstraňujeme burinu
- vyčistíme jahody od suchých listov

Zeleninová záhrada

- vysievame hrach, redkovku a cukrovú

kukuricu priamo na záhony

- v druhej dekáde marca je možné vy-

siať mrkvu, petržlen, cibuľku, hrach, jarný cesnak a cviklu do voľnej pôdy

- do konca marca sejeme semeno pre plantu neskorého zelá, hlavne krajovej,
- začiatkom apríla vysadíme z dôvodu využitia jarnej vlhky skoré zemiaky, karfiol, kapustu, kaleráb do voľnej pôdy

Okrasná záhrada

- trávnik čaká na našu starostlivosť – pokosíme ho a prevzdušníme
- prihnojíme špeciálnym hnojivom a dôkladne zavlažíme
- ak zakladáme nový trávnik, vyberieme vhodné osivo (vhodné v apríli – výsevom, položením kobercového trávniku)
- vysievame nenáročné druhy letničiek a tráv
- rozmnožovanie trvaliek delením trsov
- koncom marca premiestnime otužilejšie rastliny v nádobách von
- odstránime poškodené, suché, polámané, odumreté výhonky
- ošetríme záhradné jazierko

Hana Szabóová, Vlado Havránek, foto: švo

Strihanie viniča jednoducho a prehľadne

Ideálnym obdobím na strihanie viniča je koniec zimy, keď je hrozno ešte vo vegetatívnom spánku, no už pominula hrozba silných mrazov pod -10 °C. Termín rezu viniča preto väčšinou vychádza na február až marec, podľa lokality a teplotných podmienok daného roka.

Ak by sme načasovali rez na skorší termín, silné mrazy by mohli poškodiť konce ostrihaných častí rastliny a, naopak, ak by sme strihali neskoro, z rezov by už mohla vytekať miazga a pre rastlinu by to bola záťaž navyše. Vyhnite sa akémukoľvek rezu už zelených častí viniča, pretože takéto záahy rastlinu oslabujú. Strihanie hrozna v

lete by sa malo obmedziť len na odstraňovanie nechcených výhonkov z kmeňa, listov v okolí hrozna alebo zbytočne vysokých šlahúňov, a to čo najskôr po ich objavení.

Teória v praxi

Pre záujemcov o pestovanie viniča zorganizovala Základná organizácia Slovenského zväzu záhradkárov 6-19-Stupava od-

bornú prednášku lektorov s praktickou ukážkou „PESTOVANIE, OŠETROVANIE A REZ VINIČA“. Uskutočnila sa 19. februára vo farskej záhrade, kde in-

štruktóri zo ZO SZZ Vladimír Lachkovič, František Kovács, Štefan Pollák, František Sajan a Vladimír Havránek všetkým ochotne vysvetlili zásady zimného strihu viniča. Konzultovali spôsoby viazania, počty očiek a zaštipovanie zálistkov. Od konzultácií prešli k praktickým ukážkam. Inštruktóri sa prezentovali dlhodobými skúsenosťami a prítomným odovzdali množstvo cenných rád.

švo, foto: Ladislav Kiprich

Čas na prípravu záhonov

V marci sme kúsok bližšie k jari a záhradnícka sezóna sa opäť pomaly začína. Môžeme si založiť parenisko alebo nové zeleninové záhony.

V skorú jar sa okrem plánovania budúcej výsadby môžeme v záhrade realizovať aj fyzicky – vybudovaním menších záhradných prvkov. Parenisko je výborná alternatíva skleníka pre malé záhrady, ale aj pre tých, čo s pestovaním iba začínajú a majú chuť vyskúšať si pestovanie zeleniny v malom. Parenisko nám slúži aj na výsadbu citlivých druhov zeleniny alebo na predĺženie pestovateľskej sezóny. V jeho vnútri vieme dosiahnuť chránené podmienky podobne ako v skleníku. Rastliny tu budú chránené pred chladom a nepriazňou počasia. Odmenou za námahu pri budovaní pareniska nám bude zdravý pobyt na čerstvom vzduchu a chutná jarná zeleninka.

pôda, ktorú doň vložíme, potrebuje sadnúť a preto, lebo ho naplníme organickým materiálom, ktorý ešte bude chvíľu pracovať a rozkladať sa. Týmto získame v parenisku

teplu zhora – zo slnka, ale aj zdola – z rozkladajúcich sa častí v pôde. Ako na to? V prvom rade si musíme uvedomiť, že podstatná časť výživy sadeníc aj tvorba tepla sa udejú pod zemou, preto na mieste pareniska vyhlbíme jamu minimálne na hĺbku rýľa, pokojne aj hlbšie. Na spodok jamy položíme konáre zo stromov a z kríkov alebo drevenú štiepku. Drevo zadržiava vlahu a bude ňou zásobovať rastliny počas suchších dní. Ďalej navrstvíme slamu, listy a maštaľný hnoj alebo ešte nedozretý kompost. Vrstva hnoj alebo nedozretého kompostu nám pri rozklade bude vytvárať živiny aj teplo. Preto môžeme vysiať parenisko aj vtedy, keď by sme si výsev do bežnej záhradnej pôdy pre chlad ešte nemohli dovoliť. Poslednú

vrchnú vrstvu pareniska, ktorá by mala mať minimálne pätnásť centimetrov, tvorí kvalitná záhradná zemina, do ktorej sa môže ešte pridať dobre vyzretý kompost. Do takto pri-

praveného pareniska sadíme jarnú cibuľku, šaláty a inú na chlad citlivú zeleninu. Neskôr doň môžeme pridať paradajky, uhorky alebo papriku.

Zeleninové záhony

Zeleninové záhony budujeme podobne ako parenisko – záhony skôr zahlbíme do zeme ako ťaháme nad povrch. To preto, lebo zahĺbený záhon nám lepšie v lete udrží vlahu než vyvýšený, pretože ten v lete skôr presychá. Odpadne nám tak starostlivosť navyše pri zalievaní. Pri príprave zahĺbeného záhona postupujeme takto: na mieste, kde plánujeme nový záhon, vykopeme jamu do hĺbky 30 – 40 centimetrov. Naplníme ju konármi, slamou, listím, konským hnojom alebo vyzretým kompostom a všetko to zasypeme záhradnou zeminou. Na jar nás bude čakať úrodný záhon, kde môžeme vysadiť rastliny vyžadujúce veľa živín, ako sú paradajky, papriky, tekvice, uhorky, kukurica, zeler alebo rôzne šaláty. Počas horúcich dní nezabudnime záhon namulčovať – udrží nám vlahu a ochráni pôdu pred vetrom a prívalovým dažďom.

Marianna Piršelová. FB @futuregardenssk

Pôda v parenisku

Ideálny čas na založenie pareniska je neskoro jeseň alebo skorá jar. To preto, lebo

Myšiarky na Záhorí

Zima sa končí a jar sa nezadržateľne blíži. Sovy, myšiarky ušaté, opustili svoje zimoviská a začínajú s prípravou na hniezdenie. Pritom ešte pred pár týždňami sme mohli vidieť desiatky jedincov priamo v mestách.

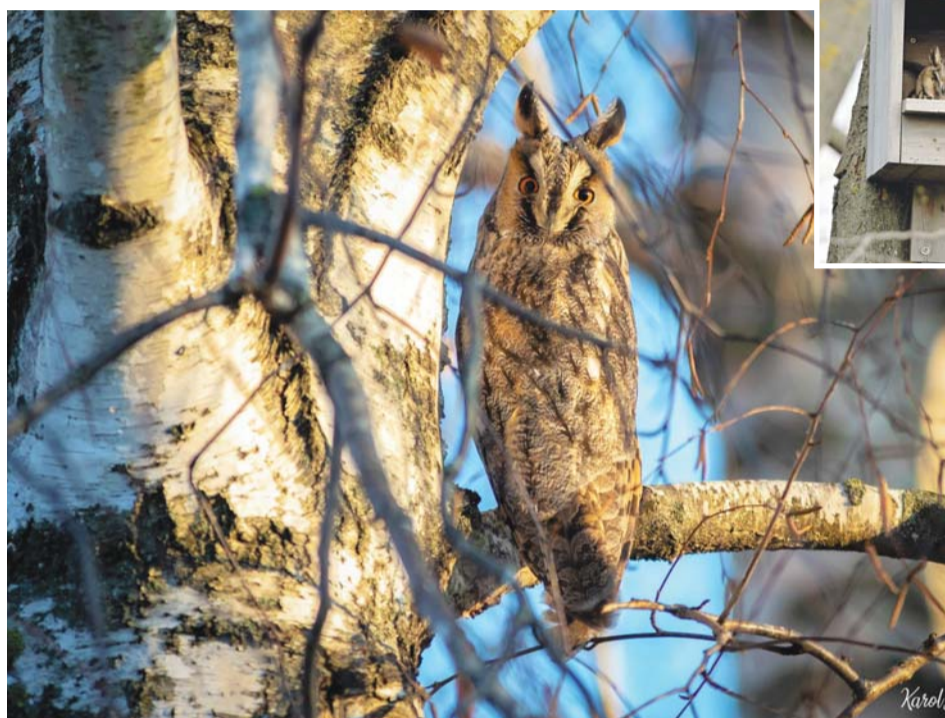
Pre myšiarky ušaté je charakteristické, že jedince, počas zimy, trávia dni na takzvaných zimoviskách. V našom tesnom susedstve. Väčšinou ide o ihličnaté stromy alebo tuje v okolí škôl, kostolov, na cintorínoch, v mestských parkoch či v rodinných záhradách. Okrem zimovísk v mestách sú známe aj zimoviská v lesných porastoch. Ako správne nočné živočíchy, aj myšiarky cez deň odychujú v korunách stromov a večer, so západom slnka, odlietajú na lov.

Pestrý jedálny lístok

Hlavnú časť ich potravy tvorí hraboš poľný, ale nepohrdnú ani inými hlodavcami do veľkosti potkana či malými spevavcami vo veľkosti vrabca. Počas dňa sú myšiarky ukryté v korunách stromov. Pri maskovaní im pomáha sfarbenie ich peria, ktoré pripomína kôru. Prítomnosť myšiarkov často prezradia popadané vývržky pod stromami.

Vývržky sú nestrávené zvyšky potravy, ako kosti, srst a perie, ktoré sa sovám v žalúdku sformujú do nestráveného

chuchvalca. Počet jedincov na zimovisku býva rôznych, niekde odpočíva jedna myšiarka, na inej lokalite ich môžu byť desiatky či dokonca stovky.

Zo zimoviska do nového hniezda

Zimovisko s najvyšším počtom zimujúcich myšiarkov sa nachádza v meste Kikinda na severe Srbska, kde v roku 2009 napočítali 734 sov priamo v centre mesta. Mesto túto zaujímavosť využilo a zimujúce myšiarky sú dôležitým pi-

lierom turistického ruchu, ktorý láka turistov z celého sveta.

Aj na Záhorí sa nachádzajú síce menšie, ale stále dosť početné zimoviská myšiarkov. Napríklad v Kopčanoch a Holčí tento rok zimovalo po 20 myšiarkov a v Skalici dokonca 30 jedincov. Údaje o zimujúcich myšiarkach každoročne zhromažďuje organizácia Ochrana dravcov na Slovensku. So zbieraním údajov pomáha aj verejnosť.

Informácie o zaznamenaných zimoviskách je možné nájsť na webovej stránke www.dravce.sk/mysiarky.

Postavíte búdku?

Aktuálne myšiarky už obsadzujú svoje hniezdiská. Podobne ako ďalšie sovy, ani myšiarky si nestavajú hniezdo. Na hniezdenie využívajú staré hniezda dravcov, krkavcovitých vtákov, holubov a človekom vyrobené polobúdky. Ak im chceme pomôcť, na vhodnom mieste vo vetrolame alebo v okrajových častiach obce môžeme vyvesiť polobúdku. Ideálne vo výške aspoň 4 metre a do jej vnútra nasypeme jemný riečny štrk alebo piliny. V takejto polobúdkke okrem myšiarky ušatej zvykne hniezdiť aj dravec, sokol myšiark. Hniezdna sezóna sa rozbieha, tak uvidíme, aké milé prekvapenia nám prinesie.

Tomáš Veselovský, Ochrana dravcov na Slovensku, foto: Karol Šotnár, Jozef Chavko

Tajomstvá Plaveckého krasu

Keď koncom 18. storočia v Plaveckom krase náhodou mladý pastier oviec objavil jaskyňu, pomenovali ju menom, ktoré jej prisúdila Caroline Pichlerová. Podľa miesta, kde sa nachádzala, ju nazvala Tropsteinhöhle Blasenstein (Kvapľová jaskyňa Blasenstein). Blasenstein je nemecký názov obce Plavecké Podhradie z roku 1396. V roku 1814 Leopold Chimani upravil Pichlerovej názov na Die Tropfsteinhöhle in Blasenstein (Kvapľová jaskyňa v Plaveckom Podhradí). Plavecká jaskyňa bola Pálffyovcami sprístupnená ako vôbec prvá jaskyňa v Uhorsku.

V prvej polovici júla 1954, na požiadanie Geologického ústavu Dionýza Štúra v Bratislave, vykonal Anton Droppa informatívny prieskum Plaveckého krasu, konkrétne Plaveckej jaskyne pod Plaveckým hradom. Počas prieskumu priestory jaskyne zamerl a vyhotovil jej prvý pôdorysný plán. Na základe svojho merania dospel k názoru, že celková rozloha dosiaľ známych priestorov nepresahuje dĺžku 125 m. V pláne schematicky zakreslil dovtedy navštevované časti tejto puklovitej jaskyne „Vstupnú chodbu“, „Dóm netopierov“ a „Kvapľovú sieň“. Zakreslil v ňom i horné kvapľové časti. Jej vchod sa nachádza po pravej strane cesty vedúcej z Plaveckého Podhradia do dvora obory. Z pôvodne tehliami upraveného oblúkovitého tunela sú dnes už len ruiny...

V tomto období navštevovali jaskyňu prevažne vojaci z neďalekých kasár-

ni. Svedčia o tom aj nápisy na stenách vrchného podlažia a postupná devastácia a strata výzdoby v spodnom podlaží jaskyne v „Kvapľovej sieni“. V roku 1972 oblastná jaskyniarska skupina Bratislava spolu so zakladajúcimi členmi vtedy ešte Jaskyniarskeho klubu pri mestskom výbore SZM uskutočnili ďalší dôkladný prieskum.

Útočisko netopierov

Ministerstvo kultúry vyhlásilo Plaveckú jaskyňu 30. októbra 1976 za chrá-

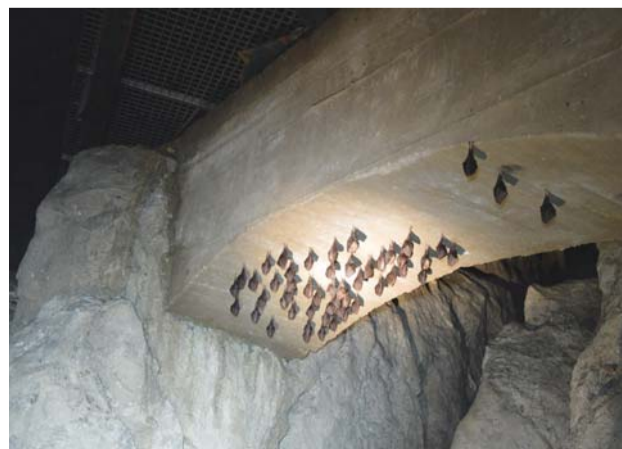
nený prírodný výtvor. Jedným z dôvodov ochrany boli druhovo bohaté kolónie netopierov. Našli tu pôsobisko viac ako 150 kusov letnej kolónie lietavca sťahovavého. Po dvojročnom úsilí sa v roku 1980 podarilo jaskyniarom z Plaveckého Podhradia preniknúť do nových priestorov jaskyne s odhadovanou dĺžkou asi 150 m. Niekedy v tomto období vznikol ďalší plán znázorňujúci jej priestory, ktorý však plne nevystihoval charakter jaskyne. Vyhotovil ho L. Janotka s kolektívom jaskyniarov z oblastnej skupiny SSS

v Plaveckom Podhradí. Od jesene 1987 sa v spolupráci jaskyniarov z Plaveckého Podhradia a Bratislavy pristúpilo k opätovnému zameraniu jaskyne a vyhotoveniu nového plánu jej priestorov. Ďalšie úzke časti a plazivky neskôr domeral J. Tencer. Tak dĺžka jaskyne v roku 1989 vzrástla na 536 m.

Tým sa príbeh jaskyne neskončil. Na báze nových objavov kontinuálne pokračoval ďalej a jej dĺžka v roku 2007 presiahla 800 m.

Otvorená pre verejnosť je len príležitostne. Navštíviť ju môžete v rámci dňa otvorených dverí, čo býva zvyčajne v zime alebo po dohovore s jaskyniarom.

Marek Velšmid

Použitá literatúra: Lalkovič M., Plavecká jaskyňa – Prvá sprístupnená jaskyňa na Slovensku, časopis ARAGONIT č. 15/1, Liptovský Mikuláš, Štátna ochrana prírody SR, Správa slovenských jaskýň, r. 2010

Pozvánka na výstavu

Slovenské národné múzeum – Múzeum kultúry Chorvátov na Slovensku pripravilo v mesiaci marec 2022 výstavu doteraz nepublikovaných fotografií Petra Leginského o meste Vukovar počas chorvátskej vojny za nezávislosť (1991 – 1995).

Na

jeseň v roku 2021 sme si pripomenuli 30. výročie obliehania a pádu chorvátskeho mesta Vukovar počas vojny za nezávislosť. Udalosti sa neskôr zapísali do dejín ako Bitka o Vukovar. Trvala 2 mesiace, 3 týždne a 3 dni a proti sebe stálo 1 800 vojakov Chorvátskej národnej gardy a 36 000 príslušníkov Juhoslovskej ľudovej armády.

Nezmyselnosť vojny

Na týchto miestach hrôzy sa v novembri 1991 nachádzali publicista Peter Kubínyi a fotograf Peter Leginský. Slovom pána Kubínyiho: „Hovorilo sa o tisícoch mŕtvych, varovali nás, aby sme tam nešli. Možno sme mali vtedy viac odvahy ako rozumu, varovania sme nebrali na vedomie. Ani prvé zvláštne znamenia: keď sme odbočili v meste šesť smerom na Vukovar, na ceste sme nestretli jediné auto a nevideli sme ani jediné vtáka. Tak ako sme potom v meste nevideli ani jediný dom, ktorý by nebol, ak nie zrútený, tak aspoň poškodený. Po uliciach sa bezcíelne motalo zo pár ľudí, niektorí sa prebrabávali v troskách, do reči im veľmi nebolo. Starý muž na dunajskom nábreží sa rozhovoril o drubej svetovej vojne, bojoval v nej, ale Vukovar bol vraj ešte horší. Zabýnulo 1 700 civilistov, 300 ľudí je aj dnes, po 30 rokoch, nezvestných. Zmizli zo sveta ako niekdajší Vukovar, kde vedľa seba stáročia žili Srbi a Chorváti. Zostala iba rozstrieľaná vodárenská veža, memento nezmyselnosti vojny nad mestom, ktoré sa dodnes spomätáva z tých 87 čiernych dní svojej histórie.“

Výstava prostredníctvom čiernobielych fotografií sprostredkuje návštevníkom autentickú atmosféru, ktorá panovala bezprostredne po ukončení bojov v meste Vukovar.

Výstava Vukovar je pre verejnosť prístupná do 26. mája 2022 počas otváracích hodín múzea od apríla 2022:

Utorok – piatok: od 11.00 do 17.00 hod. (posledný vstup o 16.30 hod.)
Sobota/Nedeľa: od 11.00 do 17.00 hod. (posledný vstup o 16.30 hod.)
Jednotné vstupné na výstavu Vukovar je 1 EUR.

Gabriela Hederová, Slovenské národné múzeum, Múzeum kultúry Chorvátov na Slovensku, Devínska Nová Ves.

Deň žien

Aj keď Medzinárodný deň žien neoslavujeme tak ako kedysi v minulosti, sú dôvody, prečo si ho treba pripomínať a uvedomiť si dôležitú úlohu ženy v kolobehu života.

Mestské kultúrne a informačné centrum Stupava pripravilo pri príležitosti MDŽ 8. marca 2022 pre stupavské ženy špeciálne podujatie, pri ktorom sa v kolotoči každodenných povinností mali možnosť na chvíľu zastaviť, odýchnuť si a nechať sa rozmaznávať.

V rámci uvoľňovania opatrení sme využili možnosť na opätovné naštartovanie komunitného, spolkového a spoločenského života v Stupave. V kultúrnom dome Stupava bola pre naše ženy v pomyselných obývačkách pripravená talkshow s Renátou Ďurišovou a jej zaujímavými hosťami.

Bohatý program

V rozhovoroch na rôzne témy sa návštevníčky mohli dozvedieť od odevnej návrhár-

ky Zuzany Kedroňovej napríklad to, prečo je vo svojej tvorbe svadobných šiat inšpirovaná 40. a 50. rokmi 20. storočia.

Jednou z hosťiek bola aj Dana Pasztorik, ktorá prítomným porozprávala svoj životný príbeh, ako sa z učiteľky teológie stala nezávislá obchodná direktorka kozmetologickej spoločnosti. Zároveň návštevníckam ponúkla možnosť zveriť sa do rúk profesionálov a ne-

chať si poradiť v oblasti líčenia a ošetrovania pleti.

Pre skôr narodené návštevníčky bola asi najzaujímavejšou hosťkou Jana Serátorová, ktorá sa pestovaniu bylín a ich liečivým účinkom venuje od detstva. Netajila sa ani tým, že všetky znalosti, vedomosti zdedila po svojej mamičke a babičke.

Zuzana Jurčová z komunitného centra Makovice v Stupave porozprávala o tom, čo ju viedlo zriadiť si vegetariánsku reštauráciu a kaviareň, ktoré sú zamerané aj na varovanie podľa potravinových intolerancií, či ako v centre propagujú zdravý životný štýl a miestne tradície a remeslá.

Posledným hosťom tohto príjemného a pohodového podvečera bol aj tanečník a choreograf Miguel Mendéz, ktorý každý utorok od 18.30 hod. vo veľkej sále kultúrneho domu učí Stupavčanov temperamentné latinsko-americké tance. Ten prítomným porozprával svoj životný príbeh, kedy a ako sa dostal z Nikaraguy na Slovensko, priblížil im krajinu, z ktorej pochádza, jej zvyky a kultúru. Na záver vyzval prítomných, aby sa zúčastnili jeho školy tanca – latino.

Sála bola nabitá pozitívnou energiou. Všetci sa usmievali a rozprávanie si naplno užívali. Aj keď nám ešte tváre prekrýva respirátor, veríme, že jarné slniečko prinesie do našich dní opäť úsmevy a ženskú krásu.

Mária Šimončíčová, foto: Peter Kubička

STUPAVA

KALENDÁR PODUJATÍ 2022

ORGANIZUJETE
 KULTÚRNO-
 SPOLOČENSKÚ
 UDALOSŤ PRE ŠIROKÚ
 VEREJNOSŤ?
 Dajte nám o tom vedieť na
 noviny@stupava.sk.

22. marec	ŠKOLA TANCA – latino s Miguelom Méndezom Kultúrny dom Stupava, veľká sála od 18.30 hod.	17. apríl	VEĽKONOČNÁ PÁTRAČKA Kaštielsky park od 14.30 hod.
29. marec	ŠKOLA TANCA – latino s Miguelom Méndezom Kultúrny dom Stupava, veľká sála od 18.30 hod.	19. apríl	ŠKOLA TANCA Kultúrny dom Stupava, veľká sála od 18.30 hod.
5. apríl	ŠKOLA TANCA Kultúrny dom Stupava, veľká sála od 18.30 hod.	20.–24. apríl apríl	ZÁHRADKÁR A VČELÁR pozývame vás na 26. ročník veľtrhu potrieb pre záhradkárov na výstavisko EXPOCENTER Trenčín
6. apríl	VEĽKONOČNÉ TVORIVÉ DIELNE pre deti Kultúrny dom Stupava, veľká sála 16.00 – 18.00 hod.	26. apríl	ŠKOLA TANCA Kultúrny dom Stupava, veľká sála od 18.30 hod.
9. apríl	VEĽKONOČNÝ JARMOK Sedliacky dvor a okolie kultúrneho domu. Divadelné predstavenie pre deti: Zajkov veľkonočný príbeh. Kultúrny dom Stupava, veľká sála 10.00 hod.	27.–1. apríl máj	GARDENIA pozývame vás na 24. ročník medzinárodnej predajnej výstavy pre záhradkárov a priateľov bonsajov a kvetov. Výstavisko AGROKOMPLEX Nitra
12. apríl	ŠKOLA TANCA Kultúrny dom Stupava, veľká sála od 18.30 hod.	30. apríl	STAVANIE MÁJA s dychovou hudbou a vystúpením súboru Stupavjáneek Okolie kultúrneho domu a Sedliacky dvor od 16.00 hod.

ZMENY PROGRAMU VYHRADENÉ. Podujatia sa uskutočnia v stupni rizika monitoringu a ostražiteľnosti podľa COVID automatu. V prípade zaradenia okresu Malacky do červenej, bordovej alebo čiernej fázy (teda 1., 2. alebo 3. stupňa ohrozenia) podujatia nebude možné zrealizovať.

Záchrana ľudských duší

Ateliér plný farieb. Vôňa akrylu, papierov a kávy. Na pracovnom stole všade kúsky drôtov a plechov. Na stretnutie s Monikou VANČOVOU som sa tešila. Veď ktorá žena by nemala rada šperky?

„**M**ožno ma inšpirovala rozprávka o princeznej so zlatou hviezdou na čele. Tam udeľoval kráľ kuchárovi vyznamenanie – Zlatú varešku,“ povedala Monika. Moja prvá otázka preto bola, či za tie roky získala Monikina tvorba aj iný ako umelecký rozmer...

Myslím si, že áno. S priateľmi sme založili najskôr Spolok za záchranu ľudských duší. Je to neobyčajné spoločenstvo s cieľom oceňovať ľudí, ktorí niečo robia pre druhých a dokážu im obohatiť život. Ocenenie som nazvala Rad rytiera ducha. Napríklad Stanovi Štepkovi som spravila medailu s motívom kľúčovej dierky, ktorou môže všetko nenápadne sledovať. Neskôr aj Bolkovi Polívkovi, samozrejme, červený nos klauna. Práve títo dvaja zachránili tých duší veľa. Potom sa to rozbehlo a vznikli ďalšie vyznamenania a vyznania. Rad zamatového srdca, vyznania lásky, priateľstva, spo-

mienky na výnimočné chvíle, ocenenia vďaka a výnimočnej práce a podobne. Vytvorila som metal pre manželku, ktorá chcela oceniť svojho muža. Nápady prichádzali od ľudí, ktorí chceli niekoho blízkeho oceniť srdcom alebo dušou. Ja som sa postarala o výtvarné zhmotnenie ich myšlienok. Je to naozaj krásne spoznať toľko pekných ľudí a príbehov. Prvé vyznamenania, ktoré ležali dlho v šuplíku, boli symbolmi jednotlivých krajín. Napríklad Maďarsko predstavovala paprička, USA Coca-Cola, Španielsko kompas. Použila som fragmenty rôznych vecí. Je to taký ready-made.

Tvoríš spoločne aj so svojim manželom maliarom Petrom Stankovičom?

Áno, inšpirujeme sa navzájom a sú dni, keď spolu dotvárame jednu myšlienku. Takisto sme jeden druhému kritikom. Peter maľuje svoje veci, občas sa ma spýta na názor, ale keď má v hlave jasno, ukáže mi až hotový obraz. Ob-

čas potrebujem, aby mi niečo namaľoval, a občas potrebuje zase on mňa s pílkou a kladivom.

Na strednej škole umeleckého priemyslu si študovala odbor textil. Ako ťa zavialo od mäkkých bavlniek ku kovu a k šperku?

Na Vysokej škole výtvarných umení som absolvovala ateliér kov a šperky. Táto moja cesta predstavovala celkom prirodzený výber. Mala som veľké šťastie. Začínala som pod vedením Antona Cepku. Bol to neuveriteľný učiteľ. Zakladateľ slovenského a českého moderného šperku. Plný inšpirácií a veľmi skromný. Svojich študentov priviedol do netušených výšok. Ďalším mojim vynikajúcim učiteľom bol svetoznámy Karol Weisslechner.

V súčasnosti žijete a pracujete spolu s manželom v Stupave. Stali sa z vás Záhoráci?

Záhorie mi bolo sídené už od detstva. Aj keď

sme sa spolu s bratom narodili v Bratislave, naše cesty smerovali sem do Mlyna. Keď bo v roku 1973 kúpil môj otec (maliar a sochár Ján Vančo – pozn. red.) spoločne s kamarátom sochárom Evženom Bekénim, bola to skôr zručanina. Nasledovala preto takmer celoživotná rekonštrukcia, ktorej sme venovali takmer všetky naše víkendy aj prázdniny. Ako malá som zatĺkala klince a napriek tomu, že som nosila romantické šatočky, asistovala som otcovi pri chlupských prácach a všeličomu som sa priučila. Mlyn v parku má svoju nenapodobiteľnú atmosféru a pre výtvarnú tvorbu je akoby stvorený. S Petrom máme troch synov – jedenástročného Lukáša, deväťročného Mateja a trinásťročného Jakuba. Pôvodne sme bývali v Plaveckom Štvrtku, ale sťahovanie do Stupavy bola dobrá voľba. Chlapci sa venujú športu, chodia tu do školy na križky. Býva s nami aj moja mama, ktorá mi veľmi pomáha. Jej pagáčky sú povestné.

Čím sa vyznačujú tvoje šperky? Čo prezrádza, že ide o tvoju prácu?

Mám rada striebro. Ale nejde o jemné retiazky a drabé kamene. Sú to skôr zmenšeniny železných retazí a kovaní vyrobených zo striebra. Kamene mám radšej také, čo nájdem na zemi. Páčia sa mi mat a lesk surového kovu. Obhýbam drôt, rozklepem plát kovu. Pozerám do plameňa ohňa a modelujem. Šperky dotváram tepaním. Rada kombinujem technické detaily, nity, skoby...

Je obdivuhodné, že zvládaš troch, vlastne štyroch chlapcov, chod domácnosti a ešte tvoríš. Kedy si na to nájdeš čas?

... neviem, robím, čo môžem :)

Máš nejakú túžbu, cieľ, čo by si chcela v budúcnosti vytvoriť?

Mojou túžbou je, aby sa stále našli ľudia, ktorí budú chcieť, aby som pre nich niečo vytvorila.

V Stupave si našla svoj domov. Napadá ti, čo ti v našom mestečku chýba, čo by si v ňom zmenila?

To je ťažká otázka, ale mám rada, keď majú ľudia príležitosti kultúrne sa stretávať a užívať si život.

Eva Švoňavová, foto: autorka

Monika Vančová

Miesto narodenia: Bratislava
Znamenie: baran – áno, som tvrdohlavá
Oblúbené jedlo: všetky syry a zelenina

Gitarová Nitra

Začiatkom februára sa na nitrianskej Základnej umeleckej škole Jozefa Rosinského uskutočnila regionálna súťaž v hre na gitare. Zo stupavskej Základnej umeleckej školy sa na nej zúčastnili Markéta Zelenáková a Jozef Pitrovský. Oslovili sme preto ich pedagogičku Zuzanu Bednárovú, aby nám o súťaži prezradila viac.

Na súťaži v sólovej a komornej hre sa vaši žiaci zúčastňujú pravidelne. Akou formou sa uskutočnila tento rok?

Tento ročník bol pôvodne plánovaný prezenčne, no nakoniec nám organizátori oznámili, že sa rozhodli pre online formu.

Aké skladby si pripravila vaša žiačka Markéta Zelenáková? Mala pri ich výbere voľnú ruku?

Markétka si na súťaž pripravila nasledujúci program:

P. Buocik: Pozor!!! Letí tablet...

G. A. Brescianello: Entrée (partita e minor)

T. Stachak: Waltz Brillante

Čo sa týka výberu, program vyberáme spolu. Pripravím viac skladieb a nechám žiaka, aby si vybral na základe svojej interpretácie. Každá súťaž má určené pravidlá. Tematické zame-

ranie programu a určenie minútáže je potrebné zladit časovo, nastaviť adekvátnu obtiažnosť a postaviť to celé dramaturgicky. To, samozrejme, trvá dlhšie a nemôžem to nechávať na

žiakov. V tomto prípade si poslednú skladbu (Waltz Brillante) Markéta vybrala sama, pretože ju poznala a páčila sa aj jej rodine.

Ako sa umiestnila?

Markétka sa umiestnila vo IV., najvyššej kategórii na 3. mieste, čo považujem za veľký úspech, keďže tam patrila medzi najmladších účastníkov. Má 15 rokov a v danej kategórii súťažila so žiakmi od 15 – 18 rokov.

Svoje skúsenosti na takejto súťaži zbieral aj 9-ročný Jozef Pitrovský. Aké skladby si vybral?

Jozko bol na svojej prvej súťaži a pevne verím, že nie na poslednej, že bude aj naďalej takto usi-

love pracovať, pretože je to veľmi nadaný žiak. Jozko hral:

R. Bönde: Valčík pre mamičku

A. C. Curiella: Divertimento

J. Wanders: Muchos Gracias

Kolko študentov sa u vás učí hrať na gitare?

Celkovo mám 18 študentov vo veku od 8 – 18 rokov.

Kam smerujú po skončení štúdia na ZUŠ ich ďalšie kroky?

To je veľmi individuálne. Niektorí pokračujú na II. stupni ZUŠ aj popri strednej či vysokej škole. Dokonca som mala študentov, ktorí navštevovali ZUŠ popri zamestnaní. Niektorí prejavia záujem o iné nástroje, ako napríklad elektrickú alebo basovú gitaru. Dvaja moji najstarší študenti sa momentálne pripravujú na štúdium na vysokej škole s hudobným zameraním. Podľa mňa je však jedno, či sa moji žiaci rozhodnú pokračovať, alebo nepokračovať v hudobnom vzdelaní, vždy som rada, keď im aj vďaka ZUŠ ostáva v živote kladný vzťah k hudbe a kultúre celkovo.

Ďakujem za rozhovor.

Eva Švoňavová

Foto: archív rodičov

Aký bol február?

Posledný zimný mesiac február 2022 sa skončil v Stupave po teplotnej stránke podľa normálu 1987 – 2021 ako silne nadnormálny (veľmi teplý). Odchýlka priemernej mesačnej teploty bola až +3,1 °C. Priemerná mesačná teplota vzduchu v Stupave bola až +5,3 °C.

Malik, Corrie, Dudley, Eunice, Franklin a Gladys – toto sú názvy hlbokých tlakových níží alebo tiež búrok, ktoré vo februári zasiahli Európu.

A niektoré z nich aj Slovensko. Priniesli silný vietor až víchricu, výnimočne aj tornáda (Dudley v Poľsku), nárazy pre-

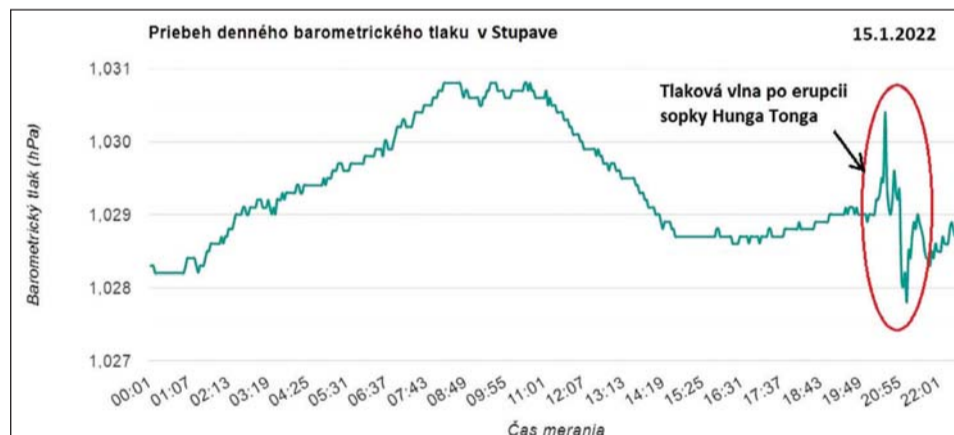
sahovali silu orkánu a výsledkom sú nielen značné materiálne škody, ale v súčasnosti aj niekoľko desiatok obetí (najviac ich má na svedomí Eunice, ktorá do Anglicka priniesla nárazy vetra až 190 km/h). Do našej oblasti tieto níže prinášali aj vďaka svojmu severnému postupu pomerne teplý vzduch.

chu došlo k okamžitému uvoľneniu prachu a plynov do atmosféry a nad miestom sa vytvoril mohutný oblak prachu. Ten

v priebehu niekoľkých minút dosiahol priemer až 500 km. Išlo o jednu z najmohutnejších erupcií sopiek počas celého obdobia satelitných pozorovaní.

Výbuch mal takú intenzitu, že ho bolo počuť až na 2 300 kilometrov vzdialenom Novom Zélande. Pre mnoho oblastí bolo vydané aj varovanie pred vlnou cunami. Tá napokon zasiahla predovšetkým blízke ostrovy. Tlaková vlna erupcie zo 17 000 kilometrov vzdialenej sopky následne o niekoľko hodín prišla aj na Slovensko. Prechod tlakovej vlny od západu sa u nás prejavil v deň výbuchu večer medzi 20.00 a 21.00 hod. Na meteorologickej stanici v Stupave bol pozorovaný najskôr prudký vzostup tlaku o približne 1 hPa a následný rýchly pokles o približne 1,5 hPa. Potom nás medzi 2.00 a 3.00 hod. nadržanom zasiahla druhá tlaková vlna, ktorá tentoraz prišla z druhej strany od Afriky (dlhšou cestou okolo zemegule). Opäť sa prejavila zakolísaním tlaku vzduchu, hoci už menej výrazným. Vplyv na iné meteorologické prvky už tlaková vlna nemala. Ide o úplne výnimočnú situáciu, pretože bežne sa výbuchy sopiek takouto silnou rázovou vlnou po celom svete neprejavujú. Prechod rázovej vlny sa dal zmenami tlaku vzduchu pozorovať na všetkých, dokonca aj domácich meteorologických prístrojoch.

Aktuálne meteo dáta zo Stupavy, ako aj vždy čerstvé predpovede počasia pre Stupavu a okolie nájdete na www.pocasiepodlupou.sk
Peter Štefančin, foto: autor, švo

V STUPAVE NAJVIŠŠIE MAXIMUM:
+17,4 °C (17. 2.)
NAJNIŽŠIE MINIMUM: -4,2 °C (28. 2.)

So zrážkami to počas februára bolo o niečo horšie. Za celý mesiac spadlo len 23 mm zrážok, čo predstavuje cca 60 % z dlhodobého priemeru (1987 – 2021).

POČET DNÍ SO ZRÁŽKAMI V STUPAVE:
14
NAJVIŠŠÍ DENNÝ ÚHRN ZRÁŽOK:
5,8 mm (17. 2.)

Výbuch sopky zachytila aj meteorologická stanica v Stupave

Určite si mnohí spomínate na veľký výbuch podmorskej sopky Hunga Tonga, ktorý nastal 15. januára 2022. Pri výbu-

**Profesionálny
predaj a prenájom
nehnuteľností**

www.aesgroup.sk

Fašiangová zábava

Náš domov sociálnych služieb a zariadenie pre seniorov Kaštieľ zachováva tradície. Deň pred Popolcovou stredou ukončujeme fašiangové obdobie pochovávaním basy.

Vzhľadom na prísne protipandemické opatrenia sme ju tento rok pripravili v oveľa menšom rozsahu. Obmedzila sa len na jedno oddelenie – špecializované, ktoré obývajú ľudia s poruchou pamäti. Naši obyvatelia žili prípravami – v pondelok sme spolu s dámmi upiekli dva koláče a v utorok doobeda sme zase s pámmi robili chlebičky. Takmer všetci sa na zábavu tešili, hlavne keď stále hrali veselé pesničky. Nikto však nič netušil o maskách. Takže keď sa poobede objavili namiesto sestričiek a ostatného personálu „maškary“, vedeli, že nudiť sa určite nebudú. Všetky masky sa zrazu stali „dídžejom“

a okrem pesničiek do tanca a na spievanie sa hrali aj pesničky na želanie. Vládla príjemná atmosféra, spievalo sa, tancovalo (dokonca aj tí, čo majú problém s chôdzou, si pri dobrej podpore zatancovali), pochutnávali sme si na občerstvení, ktoré sme si pripravili, žartovali, smiali sme sa. Nakoniec sme sa dohodli, že „basu pochovávať“ nebudeme, aby sme tú atmosféru nepokazili, keďže niektorí naši obyvatelia tento zvyk nepoznajú a veľká časť si ho už, žiaľ, nepamätá. Zábavu sme ukončili dohodou, že ďalšiu podobnú akciu si pripravíme po veľkonočných sviatkoch, teda po pôste.

Renáta Biksadská, foto: autorka

Týždeň mozgu

Účasť na medzinárodnej akcii Týždeň mozgu je v našom zariadení pravidlom už veľa rokov. Pri tejto príležitosti sme usporiadali aj rôzne dni otvorených dverí, pozývali sme hostí zo stupavskej základnej školy či z rôznych zariadení sociálnych služieb.

Žiaľ, ostatné dva roky sme sa museli tejto tradície vzdať, lebo preventívne opatrenia súvisiace s ochorením COVID-19, ktoré musia byť v takom veľkom zariadení, ako je naše, prísne, nám to znemožňovali. To však neznamená, že náš mozog a jeho fungovanie prestali zaujímať. Veď u nás máme už 8 rokov špecializované zariadenie práve pre ľudí, ktorí majú s pamäťou problémy.

Program na mieru

Aby mozog správne fungoval, musí sa, rovnako ako iné časti tela, udržiavať v aktivite. Každá mentálna námaha je preň ako návšteva fitnesscentra pre bicepsy. Našich prijímateľov sa preto snažíme aktivizovať rôznymi spôsobmi. Tí mladší si svoj denný program vedú zorganizovať často sami, ale našim seniorom v špecializovanom zariadení ho šijeme na mieru pomocou všetkých poznatkov, ktoré sme v priebehu rokov načerpali počas rôznych vzdelávacích aktivít, hlavne v Centre Memory. Takže Týždeň mozgu máme v podstate celý rok.

Meno - mesto - zvierat - vec

Nezanedbávame ani telesné cvičenia, či už s fyzioterapeutom, alebo bez neho, pretože ku každému vypočutiu, pochopeniu a vykonaniu aj tej najjednoduchšej inštrukcie je potrebná aktivita tisícov nervových

buniek. Rovnako je pre nás dôležitá orientácia v čase, podpora vyjadrovania, vzájomnej komunikácie, spomienky na dávnu i nedávnu minulosť. Oblíbenou hrou našich seniorov je napríklad známa „meno – mesto – zvierat – vec“, pri ktorej sa vedú aj riadne zapotiť. Veď uznajte, koľko poznáte zvierat na písmeno „I“?

„Naši ľudia“

Trénovanie pamäti je veľmi dôležité, o tom niet pochyb. Sú však aj chvíle, keď choroba pokročí a schopnosť zmysluplnej verbálnej komunikácie sa vytráca. Vtedy s kolegyňami zisťujeme, že srdce si pamätá dlhšie ako mozog. Aj keď „naši ľudia“ – klienti, prijímatelia, obyvatelia (hovorte im ako chcete) – nevedia povedať, kde sa nachádzajú, nepamätajú si naše mená, dajú nám často úsmevom najavo, že sú naši a my sme ich. To je pre nás veľkou odmenou a zadosťučinením.

Takže tréningy pamäti určite áno, často, pri každej príležitosti. A čo nám zmariť karantény, dobehne hneď potom. Dobrú náladu, priateľskú atmosféru a úsmev (hoci ukrytý pod respirátorom) však kvôli karanténe neodkladáme.

Daniela Milatová

VELKONOČNÉ TVORIVÉ DIEĽNE

MESTSKÉ KULTÚRNE A INFORMAČNÉ CENTRUM

KULTÚRNY DOM STUPAVA -VELKÁ SÁLA

5€

PRE DETI

6.4.2022

PRE VIAC INFORMÁCIÍ NÁS KONTAKTUJTE NA: INFO@MKIC.SK ALEBO 0905 536 205

OD 16.00 HOD. DO 18.00 HOD.

mkic.sk

Veľká noc 2022

Milí priatelia v Stupave, Borinke a okolí, za ostatné roky som sa s priateľmi líčil slovami: Doviďenia v lepších časoch! Žiadalo sa mi to aspoň povedať.

Aká bude tohoročná Veľká noc? Kresťania na veľkonočné sviatky spievajú o víťazstve nad smrťou a nenáboženská ľudia sa zvyknú tešiť z jari. Budeme sa tešiť, budeme sláviť víťazstvo? Azda sa v jarnej prírode trochu nadýchame, ale zároveň si uvedomujeme, že smrť, choroby a vojny patria tiež k našej ľudskej prírode.

Sv. František z Assisi (†1226) s prírodnými živlami nebojoval, ale pokladal ich za svoju rodinu a nežne ich nazýval sestrou a bratom. Ten najlepší brat bol preňho však Ježiš, ktorého na rozdiel od mnohých iných kresťanov nevidel predovšetkým na nebesiach, ale na zemi, medzi zranenými a chudobnými. Z istého pohľadu to bol zvláštny prístup. Pohľad na rany a choroby môže viesť k smútku, ale zranený a chudobný človek sa dá vnímať aj ako výzva a volanie. Zmiluj sa, zlutuj sa, volá biedny človek k Bohu, ale volá aj na svojich šťastnejších blížnych: Zmilujte sa, prejavte solidaritu!

Pápež František hovorí, že kto sa skláňa nad ranami iných, zároveň lieči aj vlastné zranenia. A tak nech budú okolnosti tohoročnej Veľkej noci akékoľvek, prajem vám všetkým najmä zážitok zmilovania a zároveň uzdravenia zo svojich zranení a smútkov. Napriek mnohým nešťastným okolnostiam máme na to, aby sme sa sprevádzali pri liečbe našich telesných, duševných i duchovných zranení. Požehnané veľkonočné sviatky!

Dr. Karol Moravčík, farár v Borinke

Premena kaviarenských povaláčov na vidieckych kutilov

Nie je to tak dávno, čo si obyvateľstvo väčších slovenských miest začalo uvedomovať strasti života v hlučných, špinavých a šedivých mestách a snívať o naplnení starého porekadla postav dom, zasad' strom a možno aj toho syna splod' do zdravého vidieckeho prostredia.

Od myšlienky k činu je u niekoho dlhšia, u niekoho kratšia cesta, v závislosti od množstva dukátov v pančuche pod vankúšom či na konte v banke, alebo ochoty zaviazat sa na dlhé roky splácaniu hypotéky. Popritom netreba zabúdať na nekonečné dohadovanie sa s realitnými maklérmi, túžobné čakanie na dobudovanie prístupovej cesty a prípojok na vodu či elektrinu. Jednoducho, chce to celého človeka a to sme len na začiatku cesty z mesta. Nie div, že na konci tohto ozdravného, často mnohoročného procesu chalúpka alebo 12-izbová rezidencia stojí, ale mnoho manželstiev už nie. Tie, ktoré tento neľahký projekt ustojia, majú pred sebou vidinu raja na zemi v lone prírody, zelene, oázy pokoja. Tu však nastáva ďalší háčik. Peniaze sa často minú v momente dostavby haciendy a panelákmi odchovaní mladí ľudia stoja vis a vis výzvam típu vykopať vodomernú šachtu, vydláždiť nespěvené plochy na terase, vysiat trávnik a zasadiť ne jeden vyššie uvedený strom.

Remeselník s manuálom

Homo urbanus dychtivo zbiera informácie od známych, googli prednosti koniferov pred listnatými variantmi a vyme-riava uhly dopadu slnečného svitu. Keď sa v ňom vynorí zašlá spomienka na časy

kaviarenského povaláčstva, v pote práce spomína na pohodlie balkónového sedenia s dvoma kvetináčmi. Triumfálny pocit víťazstva u mužov nastáva v momente dokončenia manuálneho diela. Je to niečo úplne iné, ako postaviť skrinku od IKEY, pretože práce v dome a okolo domu vyžadujú dôvtip, silu, cit, komplexné logis-

tické myslenie, a keď to všetko zlyhá, tak prečítanie návodu.

Kolobeh nezastaví

Po niekoľkých rokoch šťastného života v lone prírody prichádzajú na rad opravy a údržby domu – výmeny a opravy geberitov, batérií, čistenie rín, výme-

na dlaždíc, podsievanie trávniku, hon na krtkov v trávniku, stohovanie dreva do krbu pre prípad palivovej krízy a najmä nekonečné natieranie nešťastných drevených plotov a zábradlí. Keďže opravárov je málo a ich hodinová mzda ďaleko prevyšuje mzdu mnohých nemanuálne pracujúcich novousadlíkov, niet nad čím uvažovať, zostáva len prijať výzvu. Niekedy v tomto období sa však už spomienkový optimizmus nadobro vytráca a premena človeka urbánneho na rurálneho je dokončená. Už si nevie predstaviť život bez vône čerstvo pohnojovaných polí, ranných zápch do práce, čerstvých bylín z ohradky a kotkodákania sliepok od susedov starousadlíkov. Preto sa s vervou púšťa do hľadania youtube návodov na údržby a opravy od ostatných zapálených entuziastov, ktorí vyrástli na seriáli A je to! A finálne víťazstvo má podobne omamnú vôňu ako vlastnoručne ugrilovaný steak v záhrade. Oba fenomény v mužoch prebúdzajú pudy pravekých lovcov, majstrov, remeselníkov a domácich kutilov. Tak svet prichádza o kaviarenských povaláčov.

Mgr. Katarína Rezníková, Reziliencia
- Psychologické poradenstvo, Stupava,
kontakt: +421 951 421 737
Foto: Rudolf Bihary

MARLENGOLD

ŠPERKY TVORENÉ SRDCOM

SVADOBNÉ OBRÚČKY

ZÁKAZKOVÁ VÝROBA

PREDAJ ŠPERKOV

OPRAVY
ŠPERKOV

VÝKUP
ZLATA A STRIEBRA

WWW.MARLENGOLD.SK

STUPAVA, TEL.: 02 6595 7777

NÁM. SLOV. POVSTANIA 108/5, AUTOBUSOVÁ STANICA
PARKOVANIE PRIAMO PRED PREDAJŇOU

SPOMIENKY

Dňa 7. februára 2002 si so žiaľom v srdci pripomíname 20. výročie od tragickej smrti nášho drahého Lubomíra Prokeša. Celá smútiaca rodina Prokešová

Dňa 5. 4. 2022 uplynie 10 rokov, čo nás navždy opustil Jozef Belačič. So smútkom v srdci spomínajú manželka, dcéry s rodinami a priatelia

**ZOBUĎTE
BICYKEL,
IDE JAR!**

SINCE 1993

KOLIESKO

PREDAJ A SERVIS BICYKLOV

Hlavná 40
STUPAVA

0903 743 881

www.koliesko.eu

Do jarnej časti s víťaznými ambíciami

Futbalový klub mládeže Stupava zvládol v neľahkých podmienkach celú sezónu a odohral všetky ligové zápasy. Aj napriek zložitému obdobiu spojenému s obmedzeniami v tréningovom procese počas pandémie sa FKM stále rozrastá o nových členov aj kategórie. Pomocnú ruku podáva aj deťom z Ukrajiny a ponúka im tréningy zadarmo.

Po dlhej, takmer päťmesačnej zimnej prestávke štartujú stupavskí futbalisti jarnú časť piatej ligy. A-mužstvo má za sebou kvalitnú zimnú prípravu. Pred jej začiatkom prišlo k zmene na trénerskom poste. Kormidla sa ujal Michal Ščasný. Ide o skúseného 43-ročného stupavského odchovanca a legendu klubu, ktorý sa ako hráč presadil doma aj v zahraničí.

Muži s cieľom záchrany

Aj keď ide o premiéru Michala na trénerskej lavičke, v prípade potreby si oblečie stupavský dres a pomôže tímu aj z pozície hráča. Manažér tímu J. Pavlačič povedal: „S Mišom sme boli dlhšie v kontakte a tešíme sa z jeho návratu domov. Veríme, že pod jeho vedením nastane herné, ale aj výsledkové zlepšenie a spoločne sa nám podarí udržať 5 ligu.“ V hráčskom kádri nastali oproti jeseni minimálne zmeny, ale tím posilnil okrem hrajúceho trénera ďalší odchovanec klubu Marek „Uri“ Blažiček, ktorý naposledy hrával za Borinku. Kosturu tímu tvoria hlavne starší hráči ako Tomáš Schwarz, Jakub Pavlačič, Richard Štefko, Roman Horecký, Miloš Kment, ale v dobrom svetle sa ukazujú aj mladíci Martin Neradovič, Patrik Kopp, Kristián Drahoš a ďalší. Mužstvo sa pripravovalo od polovice januára v domácich podmienkach a absolvovalo aj viacero priateľských stretnutí na umelej trávě v Stupave:

FKM - Volkswagen 5 : 3

FKM - Záhorská Bystrica 2 : 0

FKM - FK KOZMOS BA 0 : 7

FKM - FK Jablonové 1 : 3

V marci a apríli sa predstavia muži FKM na domácom štadióne v dátume:

20. 3. (nedeľa) o 15.00 hod. proti ŠK Šenkvice

3. 4. (nedeľa) o 16.30 hod. proti FC Budmerice

16. 4. (sobota) o 17.00 hod. proti FC Slovan Modra

Žiaci U15 a U13 majú namierené do druhej ligy

Kategórie U15 a U13 sú vo svojich ligách na prvom mieste, a ak si udržia svoje pozície aj v jarnej časti sezóny, postúpia do druhej ligy, kde sa môžu porovnávať s kvalitnejšími súpermi. Prípravu začali už začiatkom januára a odohrali niekoľko kvalitných prípravných zápasov, ktoré ich posúvajú

Tímová fotografia mužov

Horný rad zľava: Benjamín Böhm, Jakub Kováč, Martin Neradovič, Peter Prázňovský, Branislav Boček, Jozef Hladký, Nikola Djordjevski, Marek Matiaš (bývalý tréner), Roman Horecký
Dolný rad zľava: Richard Štefko, Jakub Pavlačič, Arian Alijaj, Jozef Scholtz, Patrik Kopp, Kristián Drahoš, Tomáš Schwarz

Kategória U9

stále vpred. Na tréningoch je veľmi slušná účasť aj disciplína hráčov, čo sa odzrkadľuje na hernom raste tímov.

Prípravky U11, U10, U9 a U8 od tejto sezóny hrajú svoje zápasy bez zapisovania výsledkov a vedenia tabuliek

Hráči a tréneri sa tak môžu viac sústrediť na výsledky herné, ako aj tie tabulkové, čo by malo pomôcť k rýchlejšiemu a efektívnejšiemu hráčskemu rastu. Naučené individuálne herné činnosti jednotlivca prenášajú z tréningového procesu do zápasu. Veľkým víťazstvom v týchto kategóriách je, ak sa tento transfer podarí a hráči dokážu naučené veci aplikovať v zápasovom zaťažení.

Futbalová predprípravka U7 a U6

Kategória má 23 detí, ktoré sa už dobre zabehli do tréningového procesu a majú za sebou aj niekoľko priateľských zápasov. V marci a apríli otvárame novú predprípravku U6 pre deti od 5 rokov. Prihlásiť sa môžu na našom webe fkmstupava.sk.

Ďalšie aktivity klubu

Kurzy pohybovej prípravy pre škôlkárov od 3 rokov pod značkou Pajštunáčik sú už v plnom prúde. Spolupracujeme so štátnymi aj súkromnými MŠ. Rovnako sa našťartovali aj futbalové krúžky pre I. – IV. ročník v ZŠ Stupava. Klub od marca rozbehol tiež prihlasovanie sa na letné kempy pre deti od 7 do 15 rokov alebo mini kempy od 4 do 6 rokov. Viac informácií o denných a pobytových kempech môžete získať na www.topkemp.sk.

Kategória U10

rr, foto: archív FKM

Lyžiarsky výcvik sa vydaril!

Kde bolo, tam bolo, bola raz jedna krajina, ktorá sa volala Slovensko. Máme za sebou dlhé obdobie, ktoré však ani pre športovcov nebolo rozprávkové. Ráno platilo jedno, po tlačovke zase druhé a ďalší pondelok zase tretie protiepidemiologické opatrenie, pravidlo...

A takto to fungovalo niekoľko mesiacov, až človek vlastne nevedel, či platí OTP, OP alebo OP+ či iné špecifikácie, podľa ktorých boli uplatňované rôzne nariadenia. Isté však bolo, že ľudia boli natoľko vyčerpaní, znechutení či čokoľvek iné, že boli ochotní podstúpiť aj vyšší stupeň rizika, len aby ich deti začali zase trochu „normálne“ žiť. Ako pred covidom.

O akom riziku hovorím?

Podmienkou, pre možnosť odcestovať na lyžiarsky výcvik, bolo vykonanie antigénového testu s negatívnym výsledkom pred odchodom na vlak smer Tatranská Lomnica. Pozitívny by necestoval. Druhá podmienka však bola omnoho tvrdšia, napriek tomu ju však podstúpila drvivá väčšina rodičov. V prípade pozitívneho testu počas lyžiarskeho, ten sa robil za pobyt dvakrát, je rodič povinný si po dieťa bezodkladne prísť do Tatranskej Lomnice. Pochopiteľná, ale nie práve ľahko realizovateľná požiadavka. Vybaviť si v takom prípade z noci do rána voľno v práci, vziať si dovolenku a podstúpiť na otočku cestu dlhú cca 700 km. Ako som však už spomenul, drvivá väčšina rodičov to riziko podstúpila a ich deti mohli prežiť krásny týždeň v horách, ktorý im priniesol kopec zážitkov

siahneme, ale obe nám ukazujú, že tréning, drina, pot a slzy prinášajú výsledky rovnako pre všetkých, ktorí športujú.

Daniel Jančár
Foto: Michal Baboľ

FKM STUPAVA VÁS POZÝVA

NA ÚVODNÉ DOMÁCE LIGOVÉ ZÁPASY

NEDEĽA 20.3. | 15:00 | vs ŠK Šenkvice

NEDEĽA 3. 4. | 16:30 | vs FC Družstevník Budmerice

na celý život. Určite niektoré z nich vytiahnu, keď budú mať stretnutie po rokoch zo základnej školy, alebo pri nejakej príležitosti na tréningu, zápase či turnaji. A o minimálne to všetkým išlo.

Malo to však aj iný rozmer

Športový. Deťom sa začalo ráno tým, že vybehli hneď o siedmej ráno na krátky rozcvikový beh. Ďalšou športovou aktivitou bolo doobedné lyžovanie a po obede prišlo poobedné lyžovanie. Či už išlo o piatok a šiestak, ktorí lyžovali pod dozorom učiteľov Roberta Popluhára, Luboša Hepnera a Michala Baboľa na Malinô Brde, alebo siedmakov s ôsmakmi a deviatkami v Tatranskej Lomnici pod vedením Roberta Popluhára, Veroniky Rumpelovej, Emy Mihaljevičovej a Michala Baboľa. Bohužiaľ, poobedný svah však prináša aj možnosť zranenia sa a ani tomu sa niektoré naše deti nevyhli. Dúfame, že sa z toho čím skôr zotavia a postavia späť na lyže, pretože lyžovanie je rozhodne krásny šport. Nehovoriac, že práve na našich slovenských kopcoch začala robiť svoje prvé oblúčky aktuálna olympijská víťazka v slalome PETRA VLHOVÁ. Či paraolympijská víťazka v super-G ALEXANDRA REXOVÁ, ktorá je rodáčkou zo susedného Zohoru a má len šestnásť rokov. Ich výsledky sú famózne a zrejme ich nedo-

NOVÉ MODELY ZNAČKY
MERIDA
NA SKLADE !!!

PREDAJ - SERVIS
POŽIČOVŇA EBAJKOV

Nová 66, 90031, Stupava - park
0903 760 537, 0905 581 888
info@bajkservis.sk
www.bajkservis.sk

Začíname vyhrávať

MI basketbalová akadémia zorganizovala počas víkendu 12. - 13. marca prvé kolo Slovenskej basketbalovej asociácie mikroligy U-10.

Zápasy sa konali v skvelej domácej atmosfére na Základnej škole vo Vysokej pri Morave. Najmladšie družstvo poskladané z dievčat a chlapcov odohralo svoje prvé zápasy. Okrem nášho družstva boli na turnaji

dil, že dvoch basketbalistov z U13, teda ročník 2009, už posúva do reprezentácie. „Trénujem už 90 chlapcov a dievčat a sledujem nárast záujmu a pozitívnu energiu. Nie je to len šport, je to spôsob, ako prijať tú správnu filozofiu. Kedy je zábava a kedy je to vážne

2 tímy z Bratislavy: basketbalový klub Inter Bratislava a BSC Bratislava

S tým, že naše družstvo pôsobí na Záhorí, boli v našom tíme hráči: zo Skalice, Stupavy, z Lozorna, Lábu a Vysokej pri Morave. Tréner Martins Berkis potv-

ar treba zabráť. Zajtra (16. 3. poznámka redakcie) ideme na Minibasket show do Sereďe a U15 dievčatá smerujú cez víkend sítažiť na východ Slovenska. Teším sa, že začíname vyhrávať zápasy,“ dodal Martins.

Pre malých športovcov rodičia nášho družstva pripravili aj chutné občerstve-

nie. Bola to veľmi vydarená akcia, kde na konci zvíťazili detská radosť a basketbal. Ak chcete svoje dieťa prihlásiť do športového družstva basketbalu, viac informácií o našich aktivitách nájdete na stránke:

www.mibasketball.sk

Foto: Veronika Pokorná Vojtušová

STUPAVA MARATON

18.-19.6.2022

JUNIOR MTB DETSKÝ CYKLOMARATÓNIK

MTB 76 km / 1 850 m

MTB 42 km / 900 m

MTB 25 km / 480 m

BYSTRICA RUN 17 km / 370 m

BYSTRICA RUN 8 km / 180 m

KOMBINÁCIA MTB & RUN

Medový koláčik

Prospešnosť medu pre ľudské zdravie je známa už po stáročia. Ako alternatívny prostriedok na liečenie sa využíva prakticky odjakživa. Už starí Egypťania ho používali na liečbu popálenín a podobných zranení.

Vďaka svojim antiseptickým účinkom môže med v kombinácii s citrónovou šťavou znižovať príznaky prechladnutia. Okrem toho je dokázané, že pomáha pri utišovaní kašľa, nespavosti či pri tráviacich problémoch. Vďaka obsahu cukrov dodáva nášmu telu potrebnú energiu a pomáha aj proti stresu. Čo tak si k nedeľnej kávičke obaliť trochu nervy medovým koláčikom?

Všetko rozpustíme nad parou. Najskôr dáme do misky maslo a cukor. Pridáme vajcia a hladkú múku. Zmiešame a hnetením cesto dopracujeme na jemne pomúčenú dosku. Necháme vychladnúť.

Cesto rozvalkáme a plochu plátu poprepichujeme vidličkou. Pečieme na papieri na pečenie na opačnej strane veľkého plechu. Čas pečenia odhadneme podľa svojej rúry, pri 180 °C približne 5 – 7 min. Po upečení položíme na dno vyššieho pekáča a navrstvíme plnku.

Všetky ingrediencie uvaríme na krém. Keď vychladne (musíme občas premiešať, aby nezhrudkovateľ), primiešame zmäknuté maslo s cukrom. Hotový krém natrieme na upečený vychladnutý plát.

Na vrchnú vrstvu potrebujeme:

- 2 šľahačky
- 2 ks mascarpone
- 1 ks vanilkového cukru

Na záver vyšľaháme šľahačky a spojíme s mascarpone, pridáme jeden vanilkový cukor. Prekryjeme celú plochu koláčika a ozdobíme podľa vlastnej fantázie.

Dobrú chuť!

Soňa Gažáková
Foto: švo

Na cesto potrebujeme:

- 1 vajce
- 1 žltok
- 50 g masla
- 100 g trstinového práškového cukru
- 250 g hladkej špaldovej múky
- 1 ČL sódy bikarbóny
- 1 PL medu
- 1 PL rumu

Na plnku potrebujeme:

- 2 PL hladkej múky
- 3 žĺtky
- 2 bal. Zlatého klasu
- 1 l mlieka
- 250 g masla
- 250 g práškového cukru

VYDAVATEL: Mesto Stupava, Hlavná 1/24, 900 31 Stupava **IČO:** 00305081 **DISTRIBÚCIA:** zadarmo do domácností **DÁTUM VYDANIA:** 18. marec 2022, poradové číslo 03/2022, štvrtý ročník **KONTAKTY:** e-mail: noviny@stupava.sk **REDAKČNÁ RADA:** Mgr. Silvia Blahútová Nagyová, PhDr. Stanislav Rumann, Mgr. Eva Sládková, PhDr. Eva Švoňavová **ŠÉFREDAKTORKA:** PhDr. Eva Švoňavová, eva.svonavova@stupavskenoviny.sk **FOTOGRAF:** Peter Kubička **JAZYKOVÁ KOREKTÚRA:** Ivana Fábryová

GRAFICKÉ SPRACOVANIE: Ing. Matej Kotuľa **TLAČ:** Petit Press, a.s. **NÁKLAD:** 6 500 ks

Redakčná rada si vyhradzuje právo príspevky krátiť, redakčne upraviť alebo aj nezverejniť. Názor vydavateľa a redakčnej rady sa nemusí zhodovať s názormi prispievateľov, za obsah nesie zodpovednosť autor príspevku. Vydavateľ nezodpovedá za pravdivosť a obsah informácií obsiahnutých v platenej inzercii a v neredakčných príspevkoch.

REGISTRÁCIA: MK SR, EV 5773/19 ISSN 1339-9136

JAR SA POMALY ZAČÍNA...

Nájdete u nás kvalitné bicykle a elektrobicykle značiek KTM, Ghost, Kellys a Lapierre.

Ponúkame profesionálny záručný a pozáručný servis všetkých bicyklov a elektrobicyklov.

Pri servise používame originálne náhradné diely (Shimano, Sram, DT Swiss, Fox, Rock Shox, SR Suntour)

Dodržiavame profesionálne technické postupy pri servise všetkých vidlíc, tlmičov, bŕzd a motorov.

PONUKA PRE VÁS!

PRE VŠETKÝCH MAJITEĽOV ELEKTROBICYKLOV

Diagnostiku a upgrade softvérov Bosch a Shimano **ZADARMO**

Hlavná 40, Stupava, 0903 743 881, www.koliesko.eu